

Marek Okólski, Agnieszka Fihel, Przemiany cywilizacyjne, ludnościowe i starzenie się społeczeństwa

Abella M., red. 1994. Special Issue on Turning Points in Labor Migration. "Asian and Pacific Migration Journal", t. 3, z. 1. <https://doi.org/10.1177/011719689400300101>

Anderson T.M., Kohler H.-P. 2015. Demographic Transition Revisited. Low Fertility, Socioeconomic Development, and Gender Equity, "The Population Studies Center Working Paper Series", t. 61, University of Pennsylvania, Pennsylvania.

Bartlema J., De Jong P. 1986. Marital, Extra-Marital and Overall Fertility by Age of Both Parents - The Netherlands, Tilburg University, Faculty of Social and Cultural Sciences, "Working Paper Series", t. 11, Tilburg.

Bauman Z. 1992. Intimations of Postmodernity, Routledge, New York-London.

Beck U., Giddens A., Lash S. 1994. Reflexive Modernization. Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order, Polity Press, Cambridge.

Becker G. 1981. A Treatise on the Family, Harvard University Press, Boston.

Becker G. 1976. The Economic Approach to Human Behavior, University of Chicago Press, Chicago. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226217062.001.0001>

Becker G. 1960. An Economic Analysis of Fertility, [w:] Demographic and Economic Change in Developed Countries, red. A. Coale, Princeton University Press, Princeton-New York, s. 209-240.

Bell D. 1973. The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting, Penguin Books, New York.

Bendix R. 1970. Embattled Reason. Essays on Social Knowledge, Oxford University Press, New York.

Bloom D., Canning D. 2008. Global Demographic Change. Dimensions and Economic Significance. "Population and Development Review", t. 34, s. 17-51.

Bloom D., Canning D., Finlay J. 2010. Population Aging and Economic Growth in Asia, [w:] The Economic Consequences of Demographic Change in East Asia, red. T. Ito, A. Rose, "National Bureau of Economic Research-East Asia Seminar on Economics", t. 19, University of Chicago Press, Chicago, s. 61-89. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226386881.003.0003>

Bloom D., Canning D., Sevilla J. 2003. The Demographic Dividend. A New Perspective on the Economic Consequences of Population Change, RAND Corporation, Pittsburgh. <https://doi.org/10.1037/e526392012-001>

Börsch-Supan A. 2008. The Impact of Global Aging on Labor. Product and Capital Markets. "Population and Development Review", t. 34, s. 52-77.

Braudel F. 1999. Historia i trwanie, tłum. B. Geremek, Czytelnik, Warszawa.

Caldwell J.C. 1976. Towards a Restatement of Demographic Transition Theory, "Population and Development Review", t. 2, s. 321-366. <https://doi.org/10.2307/1971615>

Caldwell J.C., Caldwell B. 2003. Pretransitional Population Control and Equilibrium. "Population Studies", t. 57, s. 199-215. <https://doi.org/10.1080/0032472032000097100>

- Castells M. 2007. Społeczeństwo sieci, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Chesnais J.-C. 1990. Demographic Transition Patterns and Their Impact on the Age Structure. "Population and Development Review", t. 16, s. 327-336. <https://doi.org/10.2307/1971593>
- Chesnais J.-C. 1986. La transition démographique. Étapes, formes. Implications économiques, Presses Universitaires de France, Paris.
- Coale A., Watkins S. 1986. The Decline of Fertility in Europe, Princeton University Press, Princeton-New York.
- Collinson S. 1994. Europe and International Migration, Pinter Publishers, London-New York.
- Dassetto F. 1990. Pour une théorie des cycles migratoires, [w:] Immigration et nouveaux pluralismes. Une confrontation de sociétés, red. A. Bastenier, F. Dassetto, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, s. 11-40.
- Drucker P. 2001. The New Demographics. How to Live with an Ageing Population, "The Economist" (Special report The Near Future), 1.11.2001, <http://www.economist.com/node/770839> (dostęp 10.01.2015).
- Durkheim É. 1999. O podziale pracy społecznej, tłum. K. Wakar, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Eisenstadt S. 2000. Multiple Modernities, "Daedalus", t. 129, z. 1., s. 1-29. <https://doi.org/10.1177/03058298000290031201>
- Fassmann H., Reeger U. 2012. "Old" Immigration Countries in Europe, [w:] European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, red. M. Okólski, Amsterdam University Press, Amsterdam, s. 65-90. <https://doi.org/10.1515/9789048517275-004>
- Feyrer J. 2008. Aggregate Evidence on the Link between Age Structure and Productivity, "Population and Development Review", t. 34, s. 78-99.
- Fielding A. 1993. Mass Migration and Economic Restructuring, [w:] Mass Migrations in Europe. The Legacy and the Future, red. R. King, Belhaven Press, London, s. 7-17.
- Galor O. 2012. The Demographic Transition. Causes and Consequences, "IZA Discussion Paper", nr 6334, Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit, Bonn. <https://doi.org/10.3386/w17057>
- Giddens A. 2002. Nowoczesność i tożsamość. "Ja" i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Golinowska S. 2011. "Srebrna gospodarka" i miejsce w niej sektora zdrowotnego. Koncepcja i regionalne przykłady zastosowania, "Zdrowie Publiczne i Zarządzanie", t. 1, 76-85.
- Granovetter M. 1983. The Strength of Weak Ties. A Network Theory Revisited. "Sociological Theory", t. 1, s. 201-233. <https://doi.org/10.2307/202051>
- Granovetter M. 1974. Getting a Job. A study of Contacts and Careers, Harvard University, Cambridge, Mass.
- Hajnal J. 1983. Two Kinds of Pre-Industrial Household Formation System, [w:] Family Forms in Historic Europe, red. R. Wall, J. Robin, R. Laslett, Cambridge University Press, Cambridge, s. 65-103. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511897535.003>

Hatton T., Williamson J. 2008. Global Migration and the World Economy. Two Centuries of Policy and Performance, MIT Press, Cambridge, Mass.

Höpflinger F. 1991. The Future of Household and Family Structures in Europe, [w:] Seminar on Present Demographic Trends and Lifestyles in Europe. Proceedings of the Seminar, Council of Europe, Strasbourg, s. 291-339.

Horiuchi S. 1991. Assessing the Effects of mortality Reduction on Population Ageing, "Population Bulletin of the United Nations", t. 31/32, s. 38-51.

Inglehart R. 1977. The Silent Revolution. Changing Values and Political Styles among Western Publics, Princeton University Press, Princeton-New York.

Jurek Ł. 2012. Ekonomia starzejącego się społeczeństwa, Difin SA, Warszawa.

Kellner D. 1989. Critical Theory, Marxism and Modernity, The Johns Hopkins University Press, Baltimore.

King R. 1996. Migration in a World Historical Perspective, [w:] The Economics of Labour Migration, red. J. Van den Broeck, Edward Elgar, Cheltenham, s. 7-75.

Kirk D. 1944. Population Changes and the Postwar World. "American Sociological Review", t. 9, s. 28-35. <https://doi.org/10.2307/2086020>

Krzyżowski Ł. 2013. Migranci i ich starzejący się rodzice. Transnarodowy system opieki międzygeneracyjnej, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

Laslett P., red. 1972, Household and Family in Past Time, Cambridge University Press, Cambridge. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511561207>

Lesthaeghe R., Kaa D.J. van de 1986. Twee Demografische Transitie's?, [w:] Bevolking. Groei en krimp, red. D.J. von de Kaa, R. Lesthaeghe, Van Loghum Slateru, Deventer, s. 9-24.

Lima M., Berryman A.A. 2011. Positive and Negative Feedbacks in Human Population Dynamics. Future Equilibrium or Collapse?, "Oikos", t. 120, s. 1301-1310. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0706.2010.19112.x>

Livi-Bacci M. 1995. À propos de la transition démographique, [w:] Transitions démographiques et sociétés, red. D. Tabutin, T. Eggerickx, C. Gourbin, Academia-L'Harmattan, Louvain-la-Neuve, s. 449-457.

Lutz W., Skirbekk V. 2005. Policies Addressing the Tempo Effect in Low Fertility Countries, "Population and Development Review", t. 31, z. 4, s. 703-725. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2005.00094.x>

Lutz W., Skirbekk V., Testa M.R. 2006. The Low-Fertility Trap Hypothesis. Forces That May Lead to further Postponement and Fewer Births in Europe, "Vienna Yearbook of Population Research", t. 4, s. 167-192.

<https://doi.org/10.1553/populationyearbook2006s167>

Mason A. 2007. Demographic Transition and Demographic Dividends in Developed and Developing Countries, [w:] United Nations Expert Group Meeting on Social and Economic Implications of Changing Population Age Structures, Mexico City, 31 August - 2 September 2005, United Nations, New York, s. 81-101.

- McDonald P. 2000. Gender Equity in Theories of Fertility Transition, "Population and Development Review", t. 26, s. 427-439. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2000.00427.x>
- McDonald P. 1997. Gender Equity, Social Institutions and the Future of Fertility, "Working Papers in Demography", t. 69. Australian National University, Canberra.
- Modigliani F. 1966. The Life Cycle Hypothesis of Saving. The Demand for Wealth and the Supply of Capital, "Social Research", t. 33, z. 2, s. 160-217.
- Modigliani F., Brumberg R. 1954. Utility Analysis and the Consumption Function. An Interpretation of Cross-Section Data, [w:] K. Kurihara, Post-Keynesian Economics, Rutgers University Press, New Brunswick, s. 388-436.
- Muhsam H. 1979. The Demographic Transition. From Wastage to Conservation of Human Life, [w:] Population Science in the Service of Mankind, International Union for the Scientific Study of Population, Liège, s. 143-164.
- Newson L., Postmes T., Lea S.E.G., Webley P. 2005. Why Are Modern Families Small? Toward an Evolutionary and Cultural Explanation for the Demographic Transition, "Personality and Social Psychology Review", t. 9, s. 360-375. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr0904_5
- Newson L., Postmes T., Lea S.E.G., Webley P., Richerson P., McElreath R. 2007. Influences on Communication about Reproduction. The Cultural Evolution of Low Fertility, "Evolution and Human Behavior", t. 28, z. 3, 199-210. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2007.01.003>
- Notestein F. 1943. Some Implications of Population Change for Post-War Europe, [prezentacja na sympozjum:] "Proceedings of the American Philosophical Society. Presented at the Symposium on Post-War Problems" 16 sierpnia 1943, American Philosophical Society, s. 165-174.
- Okólski M, red. 2012. European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, Amsterdam University Press, Amsterdam. <https://doi.org/10.1515/9789048517275>
- Okólski M., Fihel A. 2012. Demografia. Współczesne zjawiska i teorie. Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.
- Peixoto J., Arango J., Bonifazi C., Finotelli C., Sabino C., Strozza S., Triandafyllidou A. 2012. Immigrants, Markets and Policies in Southern Europe, [w:] European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, red. M. Okólski, Amsterdam University Press, Amsterdam, s. 107-148. <https://doi.org/10.1515/9789048517275-006>
- Piore M. 1979. Birds of Passage. Migrant Labor and Industrial Societies, Cambridge University Press, Cambridge. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511572210>
- Pool I. 2010. Age-structural Transitions in Industrialised Countries, [w:] Ageing in Advanced Industrial States. Riding the Age Waves, red. S. Tuljapurkar, N. Ogawa, A. Gauthier, "International Studies in Population", t. 3, Springer, Dordrecht, s. 3-22.
- Prinz C. 1994. Patterns of Marriage and Cohabitation in Europe, with Emphasis on Sweden. "Popnet - Population Network Newsletter" 1994, nr 24.
- Rytelewska G., Kłopotcka A. 2010. Wpływ czynników demograficznych na poziom i strukturę oszczędności gospodarstw domowych w Polsce, "Bank i Kredyt", t. 41, z. 1, s. 57-80.

- Samuelson P. 1958. An Exact Consumption Loan Model Of Interest With Or With-Out The Social Contrivance Of Money, "Journal of Political Economy", t. 66, nr 6, s. 467-482.
<https://doi.org/10.1086/258100>
- Saraceno C., Keck W. 2010. Can We Identify Intergenerational Policy Regimes in Europe?, "European Societies", t. 12, z. 5, s. 675-696. <https://doi.org/10.1080/14616696.2010.483006>
- Sauvy A. 1948. La population, ses lois, ses équilibres, Presses Universitaires de France, Paris.
- Silverstein M., Bengtson V.L. 1997. Intergenerational Solidarity and the Structure of Adult Child-Parent Relationships in American Families, "American Journal of Sociology", t. 103, z. 2, s. 429-460.
<https://doi.org/10.1086/231213>
- Skeldon R. 1997. Migration and Development. A Global Perspective, Longman, London.
- Stearns P. 1975. European Society in Upheaval. Social History since 1750, Macmillan Publishing Co., Inc. - Collier Macmillan Publishers, New York-London.
- Sztompka P. 2002. Socjologia - analiza społeczeństwa, Znak, Kraków.
- Szukalski P. 2013. Małżeństwo. Początek i koniec, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Thomas B. 1954. Migration and Economic Growth. A Study of Great Britain and the Atlantic Economy, Cambridge University Press, Cambridge.
- Thompson W. 1946. Population and Peace in the Pacific, University of Chicago Press, Chicago.
- Thompson W. 1929. Population, "American Journal of Sociology", t. 34, nr 6, s. 959-975.
<https://doi.org/10.1086/214874>
- Thornton A. 2001. The Developmental Paradigm, Reading History Sideways, and Family Change, "Demography", t. 38, nr 4, s. 449-465. <https://doi.org/10.1353/dem.2001.0039>
- Toffler A. 1986. Trzecia fala, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Tönnies F. 1988. Wspólnota i stowarzyszenie. Rozprawa o komunizmie i socjalizmie jako empirycznych formach kultury, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Vishnevsky A. 2014. The Demographic Revolution is Changing the Reproductive Strategy of Homo Sapiens, "Demographic Review", t. 1, nr 1, s. 6-33.
- Weber M. 2004. Racjonalność, władza, odczarowanie, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań.
- Willis R. 1982. The Direction of Intergenerational Transfers and Demographic Transition. The Caldwell Hypothesis Reexamined, "Population and Development Review", t. 8, s. 207-234.
<https://doi.org/10.2307/2808116>
- Willis R. 1980. The Old Age Security Hypothesis and Population Growth, [w:] Demographic Behavior. Interdisciplinary Perspectives on Decision Making, red. T. Burch, Westview, Boulder, s. 43-68.
- Zelinsky W. 1979. The Demographic Transition. Changing Patterns of Migration, [w:] Population Science in the Service of Mankind, International Union for the Scientific Study of Population, Liège, s. 165-188.
- Zelinsky W. 1971. The Hypothesis of the Mobility Transition, "Geographical Review", t. 61, nr 2, s. 219-249. <https://doi.org/10.2307/213996>

Marta Kiełkowska, Przemiany rozrodczości w Polsce

- Baranowska A. 2011. Premarital Conceptions and Their Resolution. The Decomposition of Trends in Rural and Urban Areas in Poland 1985–2009, „Working Papers”, nr 10, Institute of Statistics and Demography, Warsaw School of Economics, Warszawa, http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/ISiD/publikacje/Documents/Working_Paper/ISID_WP_10_2011.pdf (dostęp: 10.11.2017).
- Bongaarts J., Potter R.G. 1983. Fertility, Biology and Behaviour, Academic Press, New York.
- Borowski S. 1967. Zgony i wiek zmarłych w Wielkopolsce w latach 1806–1914, „Przeszłość Demograficzna Polski”, t. 1, s. 111–130.
- Brzozowska Z. 2011. Przestrzenne zróżnicowanie urodzeń pozamałżeńskich w Polsce w latach 2002–2010. „Studia Demograficzne”, nr 2 (160), s. 59–84.
- Coale A.J. 1973. The Demographic Transition Reconsidered, [w:] International Population Conference, t. 1, International Union for the Scientific Study of Populations, Liège, s. 53–72.
- Coale A.J. 1986. Population Trends and Economic Development, [w:] World Population and U.S. Policy. The Choices Ahead, red. J. Menken, Norton, New York, s. 96–104.
- Duszczyk M., Fihel A., Kiełkowska M., Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A. 2014. Analiza kontekstualna i przyczynowa zmian rodziny i dzietności, „Studia i Materiały”, nr 2, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2014/12/SiM_02.pdf (dostęp: 10.11.2017).
- Frątczak E., Ptak-Chmielewska A., Pęczkowski M., Sikorska I. 2011. Płodność i małżeństwo w Polsce – analiza kohortowa. Kohorty urodzeniowe 1911–1986, t. II, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.
- Giza-Poleszczuk A. 2002. Rodzina i system społeczny, [w:] Wymiary życia społecznego. Polska na przełomie XX i XXI wieku, red. M. Marody, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa, s. 272–293.
- Iglicka K. 1989. Bezpośrednie czynniki płodności, „Studia Demograficzne”, nr 3 (97), s. 37–54.
- Iglicka K. 1994. Terytorialne przemiany płodności w Polsce w latach 1931–1988, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.
- Jóźwiak J., Paradysz J. 1993. Demograficzny wymiar aborcji, „Studia Demograficzne”, nr 1 (111), s. 31–41.
- Kaa D.J. van de 1987. Europe’s Second Demographic Transition, „Population Bulletin”, t. 42, nr 1, s. 3–24.
- Kędełski, M. 1996. Umieralność i trwanie życia ludności Wielkopolski w XIX wieku, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.
- Kotowska I.E. 2004. Zmiany demograficzne a przyszły rynek pracy, [w:] Przyszłość pracy w XXI wieku, red. S. Borkowska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, s. 115–138. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2008.19.22>

- Kotowska I.E. 2005. Europa wobec przeobrażeń rodziny. Czy potrzebna jest europejska strategia prorodzinna?, [w:] Zielona Księga PFSL. Polska wobec redefinicji Strategii Lizbońskiej, red. M.J. Radło, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa–Gdańsk, s. 223–241.
- Kotowska I.E., Jóźwiak J., Matysiak A., Baranowska A. 2008. Poland: Fertility Decline as a Response to Profound Societal and Labour Market Changes?, „Demographic Research”, t. 19, s. 795–854.
- Kotowska I.E. 2014. Uwarunkowania zachowań prokreacyjnych, [w:] Niska dzietność w Polsce w kontekście percepcji Polaków. Diagnoza społeczna 2013, red. I.E. Kotowska, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, s. 41–50.
- Kowalska A. 1999. Zmiany na rynku pracy w okresie transformacji, [w:] Przemiany demograficzne w Polsce w latach 90. w świetle koncepcji drugiego przejścia demograficznego, red. I.E. Kotowska, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa, s. 37–81.
- Kowalska I. 1993. Problem aborcji na tle postaw i zachowań w zakresie regulacji urodzeń (wyniki ankietowego badania przemian rodziny i wzorców dzietności), „Studia Demograficzne”, nr 1 (111), s. 43–85.
- Lesthaeghe R., Kaa D.J. van de 1986. Twee demografische transitities?, [w:] Bevolking. Groei en Krimp, red. D.J. van de Kaa, R. Lesthaeghe, Van Loghum Slaterus, Deventer, s. 9–24.
- McDonald P. 2000. Gender equity in Theories of Fertility Transition, „Population and Development Review”, t. 26, nr 3, s. 427–39. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2000.00427.x>
- Michalewicz J. 1979. Elementy demografii historycznej. Materiały do wykładów, ćwiczeń i metodyki prac badawczych, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Mynarska M., Matysiak A. 2010. Diffusion of Cohabitation in Poland, Working Paper, Institute of Statistics and Demography, Warsaw School of Economics, Warszawa.
- Mynarska M., Matysiak A., Rybińska A. 2014. Którędy do bezdzietności? Analiza ścieżek życia kobiet, które nigdy nie zostały matkami, [w:] Nowe wzorce formowania i rozwoju rodziny w Polsce, red. A. Matysiak, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, s. 105–131.
- Okólski M., Pajestka J. 1978. Ludność i gospodarka świata, Wiedza Powszechna, Warszawa.
- Okólski M. 1984. Zapobieganie i przerywanie ciąży w Polsce, „Studia Demograficzne”, nr 2 (76), s. 45–69.
- Okólski M. 1988. Reprodukcyjność ludności a modernizacja społeczeństwa. Polski syndrom, Książka i Wiedza, Warszawa.
- Okólski M., red. 1990. Teoria przejścia demograficznego, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Okólski M. 2004. Demografia zmiany społecznej, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.
- Okólski M. 2006. Płodność i rodzina w okresie transformacji, [w:] Współczesne społeczeństwo polskie. Dynamika zmian, red. J. Wasilewski, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa, s. 103–144.
- Okólski M., Fihel A. 2012. Demografia. Współczesne zjawiska i teorie, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.
- Rosset E. 1975. Demografia Polski, t. 1, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Sobotka T., Lutz W., Philipov D. 2005. Missing Births. Decomposing the Declining Numbers of Births in Europe into Tempo, Quantum and Age Structure Components, Vienna Institute of Demography, Vienna.

Zamorski K. 1991. Transformacja demograficzna w Galicji na tle przemian ludnościowych innych obszarów Europy Środkowej w drugiej połowie XIX i na początku XX w., Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

Marta Anacka, Agnieszka Fihel, Marek Okólski, Niedokończone przejście migracyjne

Chesnais J.-C. 1986. La transition démographique. Étapes, formes. Implications économiques, Presses Universitaires de France, Paris.

Czerniakiewicz J. 1987. Repatriacja ludności polskiej z ZSRR 1944–1948, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Fallenbuehl Z. 1977. Internal Migration and Economic Development under Socialism. The Case of Poland, [w:] Internal Migration. A Comparative Perspective, red. A.A. Brown, E. Neuberger, Academic Press, New York. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-137350-4.50022-6>

Gawryszewski A. 2005. Ludność Polski w XX wieku, „Monografie”, t. 5, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN, Warszawa.

Gawryszewski A. 1997. Przestrzenna ruchliwość ludności Polski. Bibliografia (lata 1896–1990). Dokumentacja geograficzna, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN, Warszawa.

Grabowska-Lusińska I., Okólski M. 2009. Emigracja ostatnia?, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.

GUS 2016. Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004–2015, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 2013. Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 1968. Rocznik demograficzny, 1945–1966, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 1928. Pierwszy Powszechny Spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 września 1921 roku. Mieszkania. Ludność. Stosunki zawodowe, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 1923–1926. Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników Pierwszego Powszechnego Spisu Ludności z dn. 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

Homebroker 2017. Coraz więcej Ukraińców kupuje w Polsce mieszkania. Raport dostępny na stronie: <http://blog.homebroker.pl/2017/05/coraz-wiecej-ukraincow-kupuje-w-polsce.html> (dostęp: 11.06.2017).

Iglicka K. 1994. Terytorialne przemiany płodności w Polsce w latach 1931–1988, „Monografie i Opracowania”, nr 384, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.

- Ihnatowicz I. 1988. Od rozbiorów do pierwszej wojny światowej, [w:] Społeczeństwo polskie od X do XX wieku, red. I. Ihnatowicz, A. Mączak, B. Zientara, J. Żarnowski, Książka i Wiedza, Warszawa, s. 429–591.
- Janowska H. 1981. Emigracja zarobkowa z Polski 1918–1939, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Jaźwińska E., Okólski M., red. 2001, Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.
- Kaczmarczyk P., red. 2015. Recent Trends in International Migration i Poland. The 2013 SOPEMI Report, „CMR Working Paper”, nr 86 (144), Center of Migration Research of the University of Warsaw, Warsaw.
- Kersten K. 1974. Repatriacja ludności polskiej po II wojnie światowej (Studium historyczne), Ossolineum, Wrocław.
- Kołodziej E. 1982. Wychodźstwo zarobkowe z Polski 1918–1939. Studia nad polityką emigracyjną II Rzeczypospolitej, Książka i Wiedza, Warszawa.
- Krysiński A. 1937. Struktura narodowościowa miast polskich, Biblioteka „Spraw Narodowościowych”, nr 30, Instytut Badań Spraw Narodowościowych, Warszawa.
- Laslett P. 1965. The World We Have Lost, Scribner, New York.
- Mioduszewska M. 2008. Najnowsze migracje z Polski w świetle danych Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, „CMR Working Papers”, nr 36(94), Centre of Migration Research of the University of Warsaw, Warsaw.
- Misztal J. 1992. Osadnictwo Żydów polskich repatriowanych ze Związku Radzieckiego na Ziemiach Zachodnich i Północnych, „Przegląd Zachodni”, t. 48, nr 3, s. 161–184.
- Nitschke B. 2000. Wysiedlenie czy wypędzenie? Ludność niemiecka w Polsce w latach 1945–1949, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Okólski M. 2001. Mobilność przestrzenna z perspektywy koncepcji migracji niepełnej, [w:] Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu, red. E. Jaźwińska, M. Okólski, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa, s. 31–60.
- Okólski M. 2002. Przemiany ludnościowe we współczesnej Polsce w perspektywie minionego stulecia, [w:] Wymiary życia społecznego. Polska na przełomie XX i XXI wieku, red. M. Marody, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa, s. 26–68.
- Okólski M., red. 2012. European immigrations. Trends, structures and policy implications, Amsterdam University Press, Amsterdam. <https://doi.org/10.1515/9789048517275>
- Osipowicz D. 2001. Marginalizacja społeczna migrantów, [w:] Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu, red. E. Jaźwińska, M. Okólski, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa, s. 382–409.
- Pajewski J. 1967. Historia powszechna 1871–1918, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Pilch A. 1984. Emigracja z ziem zaboru austriackiego (od połowy XIX w. do 1918 r.), [w:] Emigracja z ziem polskich w czasach nowożytnych i najnowszych (XVIII–XX w.), red. A. Pilch, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, s. 252–326.

- Rosset E. 1975. Demografia Polski, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Rosset E. 1965. Oblicze demograficzne Polski Ludowej, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Sakson B. 2002. Wpływ „niewidzialnych” migracji zagranicznych lat osiemdziesiątych na struktury demograficzne Polski, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.
- Stoła D. 2010. Kraj bez wyjścia? Migracje z Polski 1949–1989, Warszawa, Instytut Pamięi Narodowej – Instytut Studiów Politycznych PAN.
- Szulc S. 1936. Ruch naturalny ludności w latach 1895–1935, [w:] Zagadnienia demograficzne Polski, „Statystyka Polski”, seria C, z. 41, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, s. 1–132.
- Szulc S. 1920. Wartość materiałów statystycznych dotyczących stanu ludności b. Królestwa Polskiego. Przyczynki do statystyki byłego Królestwa Polskiego, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- United Nations 2015. World Urbanization Prospects, The 2014 revision, United Nations, New York.
- Walaszek A. 2007. Migracje Europejczyków 1650–1914, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Węgleński J. 1992. Urbanizacja bez modernizacji?, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Agnieszka Fihel, Przejście struktury wieku

- Abramowska-Kmon A. 2011. O nowych miarach zaawansowania procesu starzenia się ludności, "Studia Demograficzne", t. 195, s. 3-22.
- Bengtsson T., Scott K. 2010. The Ageing Population, [w:] Population Ageing - A Threat to the Welfare State?, red. T. Bengtsson, Demographic Research Monographs, Springer-Verlag, Berlin-Heidelberg, s. 7-22. https://doi.org/10.1007/978-3-642-12612-3_2
- Bourgeois-Pichat J. 1951. Évolution générale de la population française depuis le XVIIIe siècle, "Population (French Edition)", t. 6, nr 4, s. 635-662. <https://doi.org/10.2307/1524312>
- Caselli G., Vallin J. 1990. Mortality and Population Ageing, "European Journal of Population", t. 6, z. 1, s. 1-25. <https://doi.org/10.1007/BF01796797>
- Coale A. 1956. The Effects of Changes in Mortality and Fertility on Age Composition, "Milbank Memorial Fund Quarterly", t. 34, z. 1, s. 79-114. <https://doi.org/10.2307/3348332>
- Dittgen A. 1992. Le vieillissement de la population française, passé, présent et futur, "Espace, populations, sociétés", nr 1, s. 29-41. <https://doi.org/10.3406/espos.1992.1510>
- Eurostat 2016. Population and social conditions database.
- Fihel A., Kaczmarczyk P., Okólski M. 2007. Migracje nowych Europejczyków - teraz i przedtem, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Gawryszewski A. 2005. Ludność Polski w XX wieku, "Monografie", t. 5, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyńskiego PAN, Warszawa.

- Grabowska-Lusinska I., Okólski M. 2009. Emigracja ostatnia?, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.
- GUS 2016a. Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004-2015, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- GUS 2016b. Rezydenci (ludność rezydująca), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- GUS 2014. Baza Demografia; <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia>
- GUS 2013. Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Horiuchi S. 1991. Assessing the effects of Mortality Reduction on Population Ageing, "Population Bulletin of the United Nations", t. 31-32, s. 38-51.
- Horiuchi S., Preston S.H. 1988. Age-Specific Growth Rates. The Legacy of Past Population Dynamics, "Demography", t. 25, z. 3, s. 429-441. <https://doi.org/10.2307/2061542>
- Jasilionis D., Shkolnikov V.M., Andreev E.M., Jdanov D.A., Vågerö D., Meslé F., Vallin J. 2015. Do Vanguard Populations Pave the Way towards Higher Life Expectancy among Other Population Groups?, "Population", t. 69, nr 4, s. 531-556. <https://doi.org/10.3917/popu.1404.0589>
- Keyfitz N. 1975. How Do We Know the Facts of Demography?, "Population and Development Review", t. 1, nr 2, s. 267-288. <https://doi.org/10.2307/1972224>
- Lorimer F. 1951. Dynamics of Age Structure in a Population With Initially High Fertility and Mortality, "Population Bulletin of the United Nations", t. 1, s. 31-41.
- Lotka A. 1907. Relation between Birth Rates and Death Rates, "Science", t. 26, s. 21-22. <https://doi.org/10.1126/science.26.653.21-a>
- McMichael A.J., McKee M., Shkolnikov V., Valkonen T. 2004. Mortality Trends and Setbacks. Global Convergence or Divergence?, "Lancet", t. 363, nr 9415, s. 1155-1159, [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(04\)15902-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(04)15902-3)
- Moser K., Shkolnikov V., Leon D.A. 2005. World Mortality 1950-2000. Divergence Replaces Convergence from the Late 1980s, "Bulletin of World Health Organization", t. 83, nr 3, s. 202-209,
- Murphy M. 2017. Demographic Determinants of Population Aging in Europe since 1850, "Population and Development Review", t. 43, z. 2, s. 257-283. <https://doi.org/10.1111/padr.12073>
- Murphy M. 2016. Demographic Determinants of Population Ageing in European Countries, Presented at the Conference of European Statisticians, Economic Commission for Europe, Geneva.
- Notestein F. 1960. Mortality, Fertility, The Size-Age Distribution and The Growth Rate, [w:] Demographic and Economic Change in Developed Countries, red. National Bureau of Economic Research, Princeton University Press, Princeton-New York, s. 261-284.
- Oeppen J., Vaupel J.W. 2002. Broken Limits to Life Expectancy, "Science", t. 296, z. 5570, s. 1029-1031, <https://doi.org/10.1126/science.1069675>
- Okólski M. 2004. Demografia zmiany społecznej, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.
- Okólski M., Fihel A. 2012. Demografia. Współczesne zjawiska i teorie. Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

- Pool I. 2005. Age-Structural Transitions, Population Waves and "Political Arithmetick", [w:] Population Resources And Development. Riding The Age Waves, red. S. Tuljapurkar, I. Pool, V. Prachuabmoh, Springer, Dordrecht, s. 3-10. https://doi.org/10.1007/1-4020-3464-4_1
- Preston S.H., Coale A., 1982. Age Structure, Growth, Attrition, and Accession. A New Synthesis, Population Index, t. 48, nr 2, s. 217-259. <https://doi.org/10.2307/2735961>
- Preston S.H., Himes C., Eggers M. 1989, Demographic Conditions Responsible for Population Aging, "Demography", t. 26, nr 4, s. 691-704. <https://doi.org/10.2307/2061266>
- Preston S.H., Stokes A. 2012. Sources of Population Aging in More and Less Developed Countries, "Population and Development Review", t. 38, z. 2, s. 221-236, <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2012.00490.x>
- Sakson B. 2002. Wpływ "niewidzialnych" migracji zagranicznych lat osiemdziesiątych na struktury demograficzne Polski, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.
- Sauvy A., 1954. Le vieillissement des populations et l'allongement de la vie, "Population (French Edition)", t. 9, nr 4, s. 675-682. <https://doi.org/10.2307/1524921>
- United Nations 2015. World Population Prospects, the 2015 revision, United Nations, New York.
- United Nations 2001. Replacement migration. Is it a solution to declining and ageing populations?, United Nations, New York.
- United Nations 1956. The Aging of Populations and Its Economic and Social Implications, Population Studies, United Nations, New York.
- Vallin J. 2006. From the Globalization of the Transition to the Return of Uncertainty (1940-2000), [w:] Demography. Analysis and Synthesis. A treatise in Population, red. G. Caselli, J. Vallin, G. Wunsch, t. III, Academic Press-Elsevier, Burlington, MA, s. 67-98.
- Vaupel J.W. 2003. The Future of Human Longevity-How Important Are Markets and Innovation? "Science Aging Knowledge Environment", z. 26, s. PE18. <https://doi.org/10.1126/sageke.2003.26.pe18>

Ewa Jaźwińska-Motyłska, Marta Kiełkowska, Konsekwencje społeczne starzenia

- Anacka M., Janicka A., Kaczmarczyk P. 2014. Zmiany zasobów pracy i ich ekonomiczne konsekwencje oraz inne ekonomiczne konsekwencje starzenia się populacji, "Studia i Materiały", nr 4, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2015/03/SiM_04.pdf (dostęp: 6.11.2017).
- Augustyn M., Błędowski P., Wyrwicka I., Łukasik J., Witkowska B., Wilmowska-Pietruszyńska A., Czepulis Rutkowska Z. 2009. Opieka długoterminowa w Polsce. Opis, diagnoza, rekomendacje, Klub Parlamentarny Platformy Obywatelskiej, Warszawa.
- Augustyn M. 2010. Opieka długoterminowa w Polsce, [w:] Niesamodzieln. Kto się nimi zaopiekuje, kto za to zapłaci?, Instytut Obywatelski, Warszawa, s. 3-7.
- Balcerzak-Paradowska B. 2008. Warunki życia i mieszkaniowe osób starszych, [w:] Polska w obliczu starzenia się społeczeństwa. Diagnoza i program działań, Polska Akademia Nauk, Warszawa.

Bengtson V.L., Rosenthal C., Burton L. 1990. Families and Ageing. Diversity and Heterogeneity, [w:] Handbook of Ageing and the Social Sciences, wyd. 3, red. R.H. Binstock, L.K. George, Academic Press, San Diego, CA-New York.

Biuletyn RPO 2013. Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie. Tezy i rekomendacje, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa.

Błądowski P. 2012. Potrzeby opiekuńcze osób starszych, [w:] PolSenior: aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce, red. M. Mossakowska, A. Więcek, P. Błądowski, Poznań, "Termedia" Wydawnictwo Medyczne, Poznań, s. 449-466.

Błądowski P. 2013. Aktywność zawodowa osób w starszym wieku, [w:] Rynek pracy wobec zmian demograficznych, red. M. Kiełkowska, Instytut Obywatelski, Warszawa, s. 52-63.

Błądowski P., Szatur-Jaworska B., Szweda-Lewandowska Z., Zrałek M. 2016. Model wsparcia społecznego osób starszych w środowisku zamieszkania, [w:] System wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania. Przegląd sytuacji. Propozycja modelu, red. B. Szatur-Jaworska, P. Błądowski, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa, s. 13-46.

Borkowska-Kalwas T. 2002. Ludzie starzy w rodzinie, [w:] Ludzie starzy w Polsce. Społeczne i zdrowotne skutki starzenia się społeczeństwa, red. J. Halik, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, s. 39-44.

CBOS 2009. Komunikat z badań. Polacy wobec ludzi starszych i własnej starości, Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa.

CBOS 2013. Komunikat z badań. Polskie Konflikty A.D. 2013, Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa.

CBOS. 2015. Komunikat z badań: Internauci 2015, Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa.

Chesnais J.-C. 1986. La transition démographique. Étapes, formes. Implications économiques. Presses Universitaires de France, Paris.

Colombo F., Llana-Nozal A., Mercier J., Tjadens F. 2011. Help Wanted?, Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264097759-en>

Crowther M.R., Parker M.W., Achenbaum W.A., Larimore W.L., Koenig H.G. 2002. Rowe and Kahn's Model of Successful Aging Revisited. Positive Spirituality - The Forgotten Factor, "The Gerontologist", t. 42, z. 5, 613-620. <https://doi.org/10.1093/geront/42.5.613>

Czapiński J., Błądowski P. 2014. Aktywność społeczna osób starszych w kontekście percepcji Polaków. Diagnoza społeczna 2013. Raport tematyczny, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa.

Czapiński J., Jerzyński T. 2016. Raport z badań ISSP 2015, Instytut Studiów Społecznych im. Profesora B. Zajonca, Warszawa, http://www.diagnoza.com/pliki/raporty_tematyczne/Raport_ISSP_2015.pdf (dostęp: 16.10.2017)

Daly M. 2002. Care as a Good For Social Policy, "Journal of Social Policy", t. 31, z. 2, s. 251-270. <https://doi.org/10.1017/S0047279401006572>

Domański H. 2004. Struktura społeczna, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

Dyczewski L. 1994. Ludzie starzy i starość w społeczeństwie i kulturze, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin.

Gaalen R.I. van, Dykstra P.A. 2006. Solidarity and Conflict between Adult Children and Parents. A Latent Class Analysis, "Journal of Marriage and Family", t. 68, nr 4, s. 947-960.

<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2006.00306.x>

Golinowska S. 2010. The System of Long-Term Care in Poland, "European Network of Economic Policy Research Institutes Research Report", nr 83, Assessing Needs of Care in European Nations.

[http://www.ancien-ongtermcare.eu/sites/default/files/ENEPRI%20RR%20No%2083%20\(ANCIEN%20-%20Poland\).pdf](http://www.ancien-ongtermcare.eu/sites/default/files/ENEPRI%20RR%20No%2083%20(ANCIEN%20-%20Poland).pdf) (dostęp: 6.11.2017).

Gołdys A., Krzyżanowska Ł., Stec M. 2015. Między wykładem, wycieczką i wolontariatem - funkcjonalna i instytucjonalna różnorodność uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce, [w:] Nowe zjawiska i procesy w badaniach nad polskimi kulturami starości, red. W. Kowalik, A. Pawlina, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków.

Gołdys A., Krzyżanowska Ł., Stec M., Ostrowski Ł. 2012. Zoom na Uniwersytety Trzeciego Wiek - raport z badania, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych "ę", Warszawa, http://zoomnautw.pl/wp-content/uploads/2012/05/Zoom_na_UTW_RAPORT_calosciowy_www.pdf (dostęp: 07.11.2017).

Góra M., Rutecka J. 2013. System emerytalny, [w:] Rynek pracy wobec zmian demograficznych, red. M. Kiełkowska, Instytut Obywatelski, Warszawa, s. 162-178.

Granovetter M. 1983. The strength of weak ties. A network theory revisited, "Sociological Theory", t. 1, s. 201-233. <https://doi.org/10.2307/202051>

GUS 2015. Zdrowie i ochrona zdrowia w 2014 roku. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 2016a. Budżety gospodarstw domowych w 2015 roku, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 2016b. Rocznik demograficzny 2015, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 2017a. Dochody i warunki życia ludności Polski. Raport z badania EU-SILC, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS 2017b. Jakość życia w Polsce w 2015 roku. Wyniki badania spójności społecznej, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

Hryniewicz J. 2014. Wpływ zmian w polityce społecznej w Polsce na relacje między pokoleniami, [w:] Starzenie się ludności a solidarność międzypokoleniowa, red. P. Szukalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Jackson W.A. 1998. The Political Economy of Population Ageing, Edward Elgar, Cheltenham.

Jaroszewska-Ignatowska I. 2005. Dyskryminacja osób starszych ze względu na wiek na rynku pracy - aspekty prawne, [w:] Stop dyskryminacji ze względu na wiek, red. B. Tokarz, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, Warszawa.

Jaźwińska E., Kiełkowska M., Kordasiewicz A., Pędziwiatr K., Radziwinowiczówna A. 2014. Społeczne konsekwencje starzenia się populacji ze szczególnym uwzględnieniem zmian relacji opiekuńczych, "Studia i Materiały", nr 3. Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2015/01/SiM_03.pdf (dostęp: 13.11.2017).

Jurek Ł. 2007. Sektory opieki długoterminowej - analiza kosztów, "Gerontologia Polska", t. 15, z. 4, s. 111-115.

- Katsarova I. red. 2008. Regiony wyludniające się. Nowy paradygmat demograficzny i terytorialny. Studium, IP/B/REGI/IC/2007-044 11/07/2008, Parlament Europejski, Bruksela.
- Kiełkowska M. 2013. Rynek pracy wobec zmian demograficznych, Instytut Obywatelski, Warszawa.
- Kołodziejczyk-Olczyk I. 2014. Zarządzanie wiekiem a polityka wspierania starszych pracowników. Doświadczenia polskie na tle innych krajów, "Studia Demograficzne", nr 2 (166), s. 37-56.
- Kotowska I., Sztanderska U., Wóycicka I. 2009. Diagnoza kulturowych i strukturalnych uwarunkowań łączenia pracy zawodowej i aktywności rodzinnej przez kobiety w Polsce [w:] Strukturalne i kulturowe uwarunkowania aktywności zawodowej kobiet w Polsce, red. I. Kotowska, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa, s. 233-280.
- Kowalik W. 2011. Starzy i młodzi w Internecie - społeczne konstruowanie generacji w świecie wirtualnym, [w:] Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 227-256.
- Kowalik W., Pawlina A. 2015. Internet oczami seniorów. Percepcja i wzory korzystania, [w:] Nowe zjawiska i procesy w badaniach nad polskimi kulturami starości, red. W. Kowalik, A. Pawlina. Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków.
- Krzyżowski Ł. 2011. Kultura opieki rodzinnej w Polsce. Analiza oczekiwań społecznych i praktyk kulturowych w obrębie trzech generacji. Dziadków, dorosłych dzieci i wnuków, [w:] Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Kraków, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, s. 227-300.
- Krzyżowski Ł., Mucha J. 2012. Opieka społeczna w migranckich sieciach rodzinnych. Polscy migranci w Islandii i ich starzy rodzice w Polsce, "Kultura i Społeczeństwo", t. 56, nr 1, s. 191-217.
<https://doi.org/10.2478/v10276-012-0010-8>
- Łuczak P., Orczyk J. 2012. Ekonomiczne przesłanki zmian w formach solidarności międzypokoleniowej, "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny", t. 74, z. 3, s. 203-216.
<https://doi.org/10.14746/rpeis.2012.74.3.13>
- Łuszczńska M. 2014. Oblicza solidarności międzypokoleniowej - bariery, korzyści i perspektywy, [w:] Starzenie się ludności a solidarność międzypokoleniowa, red. P. Szukalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 31-51.
- Marcjanik M. 2014. Językowy obraz osoby starej, [w:] O sposobach mówienia o starości, red. B. Szatur-Jaworska, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa, s. 11-17.
- Mead M. 2002. Kultura i tożsamość. Studium dystansu międzypokoleniowego, wyd. 2. Biblioteka Socjologiczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Miszczak E. 2006. Stereotypowy obraz człowieka starego w Polsce, [w:] Starość i starzenie się jako doświadczenie jednostek i zbiorowości ludzkich, red. J. Kowaleski, P. Szukalski, Zakład Demografii Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 305-311.
- Mossakowska M., Więcek A., Błądowski P. 2012. PolSenior. Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce, "Termedia" Wydawnictwo Medyczne, Poznań.
- MRPiPS 2016. Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2015, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

- Mucha J. 1999. Dominacja kulturowa i reakcje na nią, [w:] Kultura dominująca jako kultura obca. Mniejszości kulturowe a grupa dominująca, red. J. Mucha, Oficyna Naukowa, Warszawa.
- Mucha J., Krzyżowski Ł. 2011. Starzenie się w warunkach dynamicznej zmiany. Perspektywa "biegu życia". Wprowadzenie, [w:] Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 5-25.
- OECD 2011. The Impact of Caring on Family Carers, [w:] OECD, Health Policy Studies, Organisation for Economic Co-operation and Development, s. 85-120. <https://doi.org/10.1787/9789264097759-8-en>
- Pakulski J., Walters M. 1996. The Death of Class, SAGE, London-Thousand Oaks, CA.
- Pączkowska M. 2002. Sytuacja materialna ludzi starszych, [w:] Starzy ludzie w Polsce, red. J. Halik, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Perek-Białas J. 2013. Starzenie się ludności - wyzwanie dla podmiotów ekonomii społecznej?, "Ekonomia Społeczna", nr 2, s. 70-81.
- Perek-Białas J., Turek K. 2011. Starszy pracownik z punktu widzenia pracodawcy, [w:] Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 131-152.
- Pędziwiatr K. 2015. Church and State Relations in Poland, with Special Focus on the Radio Station Mary, [w:] Religion, Politics and Nation-Building in Post-Communist Countries, red. G. Simons, D. Westerlund, Ashgate, London, s. 163-178.
- Piotrowski J. 1973. Miejsce człowieka starego w rodzinie i społeczeństwie, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Plaza D. 2000. Transnational Grannies. The Changing Family Responsibilities of Elderly African Caribbean-Born Women Resident in Britain, "Social Indicators Research", t. 51, nr 1, s. 75-105. <https://doi.org/10.1023/A:1007022110306>
- Pool I. 2005. Age-Structural Transitions, Population Waves and Political Arithmetick, [w:] red. S. Tuljapurkar, I. Pool, V. Prachuabmoh, Population Resources and Development. Riding the Age Waves, Springer, Dordrecht, s. 3-10. https://doi.org/10.1007/1-4020-3464-4_1
- Putnam R.D. 2000. Bowling Alone. America's Declining Social Capital, [w:] Culture and Politics, red. L. Crothers, Ch. Lockhart, New York, Macmillan US Palgrave, s. 223-234. https://doi.org/10.1007/978-1-349-62397-6_12
- Raław, M. 2011. Publiczna troska, prywatna opieka. Społeczności lokalne wobec osób starszych, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Rada Monitoringu Społecznego 2009. Diagnoza społeczna 2009, Warszawa
- Rosochacka-Gmitrzak M. 2011. Miasto nie traktuje tego jako zło konieczne. Wzorce działań na rzecz osób starszych w gminie C, [w:] Publiczna troska, prywatna opieka. Społeczności lokalne wobec osób starszych, red. M. Raław, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.
- Rudowski R. 2008. Internet a populacja osób starszych, [w:] Polska w obliczu starzenia się społeczeństwa. Diagnoza i program działania, Komitet "Prognoz Polska 2000 Plus" przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk-Warszawska Drukarnia Naukowa PAN Polska Akademia Nauk, Warszawa, s. 140-148.

Rządowa Rada Ludnościowa 2013. Założenia polityki ludnościowej Polski 2013. Projekt, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa.

Sobiesiak P. 2011. Działamy, jak działamy. Wzorce działań na rzecz osób starszych w gminie B., [w:] Publiczna troska, prywatna opieka. Społeczności lokalne wobec osób starszych. red. M. Raclaw, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.

Sobiesiak P., Zalewska J. 2011. Między wstydem a towarzyskością. Modele uczestnictwa społecznego osób starszych, [w:] Publiczna troska, prywatna opieka. Społeczności lokalne wobec osób starszych, red. M. Raclaw, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.

Sroczyńska M. 2005. Fenomen religijności ludowej w Polsce - ciągłość i przeobrażenia, [w:] Kościół i religijność Polaków 1945-1999, red. W. Zdaniewicz, T. Zembruski, Zdaniewicz/Zembruski, Warszawa.

Stowarzyszenie klon/jawor 2014. Zaangażowanie społeczne Polek i Polaków. Wolontariat, filantropia, 1%. i wizerunek organizacji pozarządowych. Raport z badania 2013, Warszawa.

Stypińska J. 2011. Ageizm i dyskryminacja ze względu na wiek jako doświadczenie dojrzałych Polaków w Polsce, [w:] Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 175-200.

Stypińska J. 2015. Starszy pracownik na rynku pracy w Polsce: 40+? 50+? Czy tylko "plus"?, "Studia Socjologiczne", t. 217, nr 2, s. 143-166.

Synak B. 2002. Polska starość, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Szatur-Jaworska B. 2016. Polska polityka społeczna wobec starzenia się ludności w latach 1971-2013, Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski, Warszawa.
<https://doi.org/10.31338/uw.9788323525028.pp.51-58>

Szatur-Jaworska B., Błędowski P., red. 2016. System wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania. Przegląd sytuacji. Propozycja modelu, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa.

Szukalski P. 2012. Solidarność pokoleń. Dylematy relacji międzypokoleniowych, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Szukalski P. 2014. Starzenie się ludności a solidarność międzypokoleniowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Szweda-Lewandowska Z. 2013. Ageizm - dyskryminacja ze względu na wiek, Instytut Obywatelski, Warszawa.

Śpiewak P. 1999. Konserwatyzm, [w:] Encyklopedia socjologii, red. Z. Bokszański i in., t. 2, Oficyna Naukowa, Warszawa.

Świątek P. 2011. Starość nie radość? O stereotypowym wizerunku jesieni życia kreowanym w prasie dla seniorów, [w:] Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 301-318.

Trafiałek E. 1997. Zalety i wady podeszłego wieku, "Gerontologia Polska", t. 5, nr 3, 46-58.

Mucha J., Krzyżowski Ł., Turek K. 2015. Znaczenie wieku na rynku pracy - model relacji pomiędzy pracownikiem i pracodawcą, "Studia Socjologiczne", t. 217, nr 2, s. 167-194.

Woźniak B. 2015. Zaangażowanie religijne a zdrowie w starości, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

Zieliński C. 2008. Roboty w służbie ludzi starszych, [w:] Polska w obliczu starzenia się społeczeństwa. Diagnoza i program działania, Komitet "Prognoz Polska 2000 Plus" przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk-Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, Warszawa, s. 154-169.

Marta Anacka, Anna Janicka, Paweł Kaczmarczyk, Małgorzata Wrotek, Rynek pracy, system emerytalny i opieka zdrowotna z perspektywy ekonomicznej

Augustyn M., red. 2009. Opieka długoterminowa w Polsce. Opis, diagnoza, rekomendacje, Klub Parlamentarny Platformy Obywatelskiej RP, Warszawa.

Augustyn M., 2010. Opieka długoterminowa w Polsce, [w:] Niesamodzielni. Kto się nimi zaopiekuje, kto za to zapłaci?, Instytut Obywatelski, Warszawa, s. 3-7.

Bank Światowy 2015, Stan obecny i przyszłość opieki długoterminowej w starzejącej się Polsce, Uwagi na potrzeby opracowania polityki dotyczącej opieki długoterminowej, Waszyngton
http://www.niesamodzielnym.pl/uploads/Bank%20Światowy%20Opieka_długoterminowa.pdf
(dostęp: 6.11.2017)

Barnow B. 2002. Occupations And Skills In The United States. Projection Methods And Results Through 2008, [w:] Forecasting Labour Markets in OECD Countries. Measuring and Tackling Mismatches, red. M. Neugart, K. Schomann, Edward Elgar, Cheltenham, s. 26-65.

Bloom D., Canning D. 2008. Global Demographic Change. Dimensions and Economic Significance, [w:] Population Aging, Human Capital Accumulation, and Productivity Growth, red. A. Prskawetz, D.E. Bloom, W. Lutz, Population Council, New York [suplement do: "Population and Development Review", t. 34], s. 17-51.

Börsch-Supan A. 2008. The Impact of Global Aging on Labor, Product, and Capital Markets, [w:] Population Aging, Human Capital Accumulation, and Productivity Growth, red. A. Prskawetz, D.E. Bloom, W. Lutz, Population Council, New York [suplement do: "Population and Development Review", t. 34], s. 52-77.

Börsh-Supan A. 2003. Labor Market Effects of Population Aging, "LABOUR. Review of Labour Economics and Industrial Relations", t. 17 [suplement 1], s. 5-44. <https://doi.org/10.1111/1467-9914.17.specialissue.2>

Brodsky J., Habib J., Hirschfeld M. J. 2003. Key Policy Issues in Long-Term Care, World Health Organisation, Genewa.

Brown K. 2013. The Link between Pensions and Retirement Timing. Lessons from California Teachers, "Journal of Public Economics", t. 98, s. 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2012.10.007>

Burniaux J.M., Duval R., Jaumotte F. 2003. Coping with Ageing. A Dynamic Approach to Quantify the Impact of Alternative Policy Options on Future Labour Supply in OECD Countries, "OECD Economic Department Working Papers", nr 371, Paris.

Carone G. 2005. Long-Term Labour Force Projections for The EU25 Member States: A Set of Data for Assessing the Impact of Ageing, "European Economy, Economic Papers" [Directorate General Economic and Financial Affairs, European Commission], nr 235, Brussels,

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication562_en.pdf (dostęp: 1.11.2017).

<https://doi.org/10.2139/ssrn.871086>

Carvalho C., Ferrero A., Nechio F. 2016. Demographics and Real Interest Rates. Inspecting The Mechanism, "European Economic Review", t. 88, s. 208-226.

<https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2016.04.002>

Chłoń-Domińczak A., Franco D., Palmer E. 2012. The First Wave of NDC Reforms. The Experiences of Italy, Latvia, Poland, and Sweden, [w:] Nonfinancial Defined Contribution Pension Schemes in a Changing Pension World, red. R. Holzmann, E. Palmer, D. Robalino, t. 1: Progress, Lessons, and Implementation, World Bank, Washington, s. 31-83. https://doi.org/10.1596/9780821388488_CH02

Crimmins E.M., Beltrán-Sánchez H. 2010. Mortality and Morbidity Trends. Is There Compression of Morbidity?, "Journal of Gerontology", seria B "Psychological Sciences and Social Sciences", t. 66, nr 1, s. 75-86. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbq088>

Crimmins E.M., Hayward M.D., Hagedorn A., Saito Y., Brouard N. 2009. Changes in Disability-Free Life Expectancy for Americans 70 Years Old and Older, "Demography", t. 46, nr 3, s. 627-646.

<https://doi.org/10.1353/dem.0.0070>

Cutler D., Meara E. 1997. The Medical Costs of the Young and the Old. A Forty Years Perspective, "National Bureau of Economic Research Working Paper", t. 6114, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA, <http://www.nber.org/papers/w6114.pdf> (dostęp: 1.11.2017).

Croix D. de la, Pierrard O., Sneessens H.R. 2013 Aging and Pensions in General Equilibrium. Labor Market Imperfections Matter, "Journal of Economic Dynamics and Control", t. 37, z. 1, s. 104-124.

<https://doi.org/10.1016/j.jedc.2012.06.011>

Cutler D., Sheiner L. 1998. Demographics And Medical Care Spending. Standard and Non-Standard Effects, "National Bureau of Economic Research Working Paper", t. 6866, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA, <https://doi.org/10.3386/w6866>

Cutler D., Sheiner L. 2000. Generational Aspects of Medicare, "American Economic Review", t. 90, nr 2, s. 303-307. <https://doi.org/10.1257/aer.90.2.303>

Cutler D., Ghosh K., Landrum M.B. 2013. Evidence for Significant Compression of Morbidity in the Elderly U.S. Population. "National Bureau of Economic Research Working Paper", t. 19268, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA, <https://doi.org/10.3386/w19268>

Czarnik S., Turek K. 2015. Polski rynek pracy - aktywność zawodowa i struktura wykształcenia. Na podstawie badań ludności zrealizowanych w 2014 roku w ramach V edycji projektu Bilans Kapitału Ludzkiego, "Edukacja a Rynek Pracy", t. 2, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.

DAE, MGIP 2005. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013. Prognozy, Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz. Warszawa.

Department for Work and Pensions 2013. Employing Older Workers. An Employer's Guide to Today's Multi-Generational Workforce, February 2013,

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/142752/employing-older-workers-case-studies.pdf (dostęp: 06.11.2017).

Disney R., Johnson P., red. 2001. Pension Systems and Retirement Incomes Across OECD Countries, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.

European Central Bank 2006. Demographic Change In The Euro Area. Projections and Consequences, Monthly Bulletin, October 10, https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/pp49-64_mb200610en.pdf?73ce697f2d42b33d16b286baa2681c20 (dostęp: 1.11.2017).

European Commission 2011. The 2012 Ageing Report. Underlying Assumptions and Projection Methodologies, "European Economy", nr 4, European Commission, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-4_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).

European Commission 2012. The 2012 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the 27 EU Member States (2010-2060), "European Economy", nr 2, European Commission, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).

European Commission 2015. The 2015 Ageing Report. Economic and budgetary projections for the 27 EU Member States (2013-2060), "European Economy", nr 3, European Commission, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2015/pdf/ee3_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).

Fries J.F. 1980. Aging, Natural Death, and the Compression of Morbidity, "New England Journal of Medicine", t. 303, nr 3, s. 130-135. <https://doi.org/10.1056/NEJM198007173030304>

Garber A.M., MaCurdy T., McCellan M. 1999. Medical Care at the End of Life: Diseases, Treatment Patterns, and Costs, [w:] Frontiers in Health Policy Research, red. Garber A.M., t. 2, MIT Press, Cambridge, MA, s. 77-98. <https://doi.org/10.3386/w6748>

Golinowska S. 2010. The System of Long-Term Care in Poland, "CASE Network Studies and Analyses", nr 416, Warsaw, [http://www.ancien-longtermcare.eu/sites/default/files/ENEPRI%20RR%20No%2083%20\(ANCIEN%20-%20Poland\).pdf](http://www.ancien-longtermcare.eu/sites/default/files/ENEPRI%20RR%20No%2083%20(ANCIEN%20-%20Poland).pdf) (dostęp: 6.11.2017).

Góra M. 2003. System emerytalny, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

Gruber J., Wise D. 1999. Social Security and Retirement Around the World, University of Chicago Press, Chicago. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226309996.001.0001>

Gruenberg E.F. 1977. The Failures of Success, "Milbank Memorial Fund Quarterly/Health and Society", t. 55, z. 1, s. 3-24. <https://doi.org/10.2307/3349592>

Holzmann R., Palmer E., Robalino D. 2012. Nonfinancial Defined Contribution Pension Schemes in a Changing Pension World, t. 1: Progress, Lessons, and Implementation, World Bank, Washington. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-8848-8>

Hurd M., Rohwedder S. 2011. Trends in Labor Force Participation. How Much Is Due to Changes in Pensions?, "Journal of Population Ageing", t. 4, z. 1, s. 81-96. <https://doi.org/10.1007/s12062-011-9042-8>

Ilmarinen J. 2012. Wspieranie aktywnego starzenia się w miejscu pracy, European Agency for Safety and Health at Work, <https://osha.europa.eu/pl/tools-and-publications/publications/articles/promoting-active-ageing-in-the-workplace> (dostęp: 06.11.2017)

- Jackson W.A. 1998. *The Political Economy of Population Ageing*, Edward Elgar, Cheltenham.
- Johansson P., Laun L., Palme M. 2016. *Pathways to Retirement and the Role of Financial Incentives in Sweden*, [w:] *Social Security Programs and Retirement around the World. Disability Insurance Programs and Retirement*, red. D.A. Wise, University of Chicago Press, Chicago.
- Jurek Ł. 2007. Sektory opieki długoterminowej - analiza kosztów, "Gerontologia Polska", t. 15, nr 4, s. 111-115.
- Kolasa A., Liberda B. 2014. Determinants of Saving in Poland: Are They Different than in Other OECD Countries?, "Working Papers", nr 13 (130), Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2014, http://www.wne.uw.edu.pl/inf/wyd/WP/WNE_WP130.pdf (dostęp: 2.11.2017).
- Kotowska I.E. 2008. Zmiany aktywności zawodowej a proces starzenia się ludności, [w:] *Pomyślne starzenie się w perspektywie nauk o pracy i polityce społecznej*, red. J. Kowaleski, P. Szukalski, Zakład Demografii i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 13-32.
- Kotowska I.E., Wóycicka I., red. 2008. *Sprawowanie opieki oraz inne uwarunkowania podnoszenia aktywności zawodowej osób w starszym wieku produkcyjnym. Raport z badań*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa, http://www.analizy.mpips.gov.pl/images/stories/publ_i_raporty/sprawowanie_opieki.pdf (dostęp: 2.11.2017).
- Kryńska E., Krzyszkowski J., Urbaniak B.E., Wiktorowicz J. 2013. *Diagnoza obecnej sytuacji kobiet i mężczyzn 50+ na rynku pracy w Polsce. Raport końcowy*. Uniwersytet Łódzki, Łódź.
- Latulippe D. 1996. *Effective Retirement Age and Duration of Retirement in the Industrial Countries between 1950 and 1990*, "Issues in Social Protection, Discussion Paper", nr 2, International Labour Organization, Social Protection - Financial, Actuarial and Statistical Services Branch, Geneva.
- Laun L. 2017. The Effect of Age-Targeted Tax Credits on Labor Force Participation of Older Workers, "Journal of Public Economics", t. 152, s. 103-118, https://ac.els-cdn.com/S0047272717300968/1-s2.0-S0047272717300968-main.pdf?_tid=0e2b5c4c-bb-11e7-a7f8-00000aab0f6b&acdnat=1509619757_118efddf43a57c1436698284dfd016e (dostęp: 2.11.2017).
- Lee R. 2004. Quantifying Our Ignorance. Stochastic Forecasts of Population and Public Budgets, "Population and Development Review", t. 30, s. 153-175.
- Liberda B. 1997. Oszczędzanie w gospodarce polskiej według teorii cyklu życia, "Ekonomista", nr 5-6, s. 649-661.
- Lissenburgh S., Smeaton D. 2003. *Employment Transitions of Older Workers. The Role of Flexible Employment in Maintaining Labour Market Participation and Promoting Job Quality*, Policy Press-Joseph Rowntree Foundation, Bristol-York.
- Manoli D., Weber A. 2016. Nonparametric Evidence on the Effects of Financial Incentives on Retirement Decisions, "American Economic Journal. Economic Policy", t. 8, nr 4, s. 160-182. <https://doi.org/10.1257/pol.20140209>
- Manton K.G. 1982. Changing Concepts of Morbidity and Mortality in the Elderly Population, "Milbank Memorial Fund Quarterly/Health and Society", t. 60, nr 2, s. 183-244. <https://doi.org/10.2307/3349767>

- Mason A. 2005. Demographic Transition and Demographic Dividends in Developed and Developing Countries, [referat na konferencji:] "United Nations Expert Group Meeting on Social and Economic Implications of Changing Population Age Structures", Mexico City 31.08-2.09.2005, http://www.un.org/esa/population/meetings/Proceedings_EGM_Mex_2005/mason.pdf (dostęp: 2.11.2017).
- Mc Morrow K., Röger W. 2003. Economic and financial market Consequences of Ageing Populations, "European Economy, Economic Papers" [Directorate General Economic and Financial Affairs, European Commission] 2003, nr 182, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication920_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).
- McEvoy G., Cascio W. 1989. Cumulative Evidence of the Relationship between Employee Age and Job Performance, "Journal of Applied Psychology", t. 74, nr 1, s. 11-17. <https://doi.org/10.1037//0021-9010.74.1.11>
- McGrail K., Green B., Barrer M.L., Evans R.G, Hertzman C. 2000. Age, Costs of Acute and Long-Term Care and Proximity of Death. Evidence For 1987-1988 and 1994-1995 in British Columbia, "Age and Ageing", t. 29, nr 3, s. 249-253. <https://doi.org/10.1093/ageing/29.3.249>
- Neugart M., Schömann K. 2002. Why Forecast and for Whom? Some Introductory Remarks, [w:] Forecasting Labour Markets in OECD Countries. Measuring and Tackling Mismatches, red. M. Neugart, K. Schomann, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK, s. 1-25. <https://doi.org/10.4337/9781781950869>
- Nyce S., Schieber S. 2005. The Economic Implication of Aging Societies. The Cost of Living Happily Ever After, Cambridge University Press, New York. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511510960>
- OECD 2011. Help Wanted? Providing and Paying for Long-Term Care, Organisation for Economic Co-operation and Development Publishing, Paris, <http://www.oecd.org/els/health-systems/help-wanted-9789264097759-en.htm> (dostęp: 14.11.2017).
- OECD 2015. Health at Glance 2015, Organisation for Economic Co-operation and Development Publishing, Paris, http://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/health-at-a-glance-2015_health_glance-2015-en (dostęp: 14.11.2017).
- Perek-Białas J., Turek K. 2012. Organisation-Level Policy Toward Older Workers in Poland, "International Journal of Social Welfare", t. 21, nr S1, s. 101-116. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2012.00878.x>
- Perek-Białas J., Turek K. 2011. Starszy pracownik z punktu widzenia pracodawcy, [w:] Ku socjologii starości. red. J. Mucha, Ł. Krzyżowski, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, s. 131-152.
- Perek-Białas J., Rószkiewicz M. 1999. Skłonność gospodarstw domowych do oszczędzania w celu zabezpieczenia okresu starości, Pont Info, Warszawa.
- Plane M., Döpke J., Chagny O., Schmidt R. 2001. Labour Supply and Labour Force Participation in Europe. A Discussion Of Some Recent Developments and Projections, "Kiel Working Paper", nr 1049, Institut für Weltwirtschaft, Kiel.
- Prettner K. 2013. Population Aging and Endogenous Economic Growth, "Journal of Population Economics", t. 26, z. 2, s. 811-834. <https://doi.org/10.1007/s00148-012-0441-9>

Prskawetz A., Fent T. 2007. Workforce Ageing and the Substitution of Labour. The Role of Supply and Demand of Labour in Austria, "Metroeconomica", t. 58, nr 1, s. 95-126.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-999X.2007.00262.x>

Richert-Kaźmierska A., Stankiewicz K. 2014. Employees 50+. How They Are Assessed and How They Assess Themselves, "Social Sciences", t. 85, nr 3, s. 42-48. <https://doi.org/10.5755/j01.ss.85.3.8414>

Samorodov A. 1999. Ageing And Labour Markets For Older Workers, "Employment and Training Papers", nr 33, International Labor Organization, Geneva.

Scitovsky A. 1988. Medical care in the last twelve months of life: the relation between age, functional status, and medical care expenditures, "Milbank Quarterly", t. 66, z. 4, s. 640-660.

<https://doi.org/10.2307/3349934>

Skirbekk V. 2008. Age and Productivity Capacity. Descriptions, Causes and Policy Options, "Ageing Horizons", nr 8, s. 4-12, http://pure.iiasa.ac.at/8588/1/ageing_horizons_8_skirbekk_II.pdf (dostęp: 2.11.2017).

Spillman B.C., Lubitz J. 2000. The Effects of Longevity on Spending for Acute and Long-Term Care, "The New England Journal of Medicine", t. 342, s. 1409-1415,

<https://doi.org/10.1056/NEJM200005113421906>

Stankiewicz K. 2015. Value of Age Diversity - Declarations and Practice in Polish Organizations, "Social Sciences", t. 89, nr 3, s. 19-32 <https://doi.org/10.5755/j01.ss.89.3.13670>

Strzelecki P. 2012. Czy Polska jest skazana na spadek podaży pracy w przyszłości? - wyniki analizy wrażliwości założeń prognoz długookresowych, "Zeszyty Naukowe Instytutu Statystyki i Demografii Szkoły Głównej Handlowej", nr 24, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa,

http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/ISiD/publikacje/Documents/Working_Paper/ISID_WP_24_2012.pdf (dostęp: 2.11.2017).

Stypińska J., Turek, K. 2017. Hard and So age Discrimination. The Dual Nature of Workplace Discrimination, "European Journal of Ageing", t. 14, nr 1, s. 49-61. <https://doi.org/10.1007/s10433-016-0407-y>

Sunter D. 2001. Demography and the Labour Market, "Perspectives on Labour and Income", t. 13, nr 1, s. 28-39.

Szczucka A., Turek K., Worek B. 2012. Adult Learning and Development of Human Capital. Actors, Strategies, Determinants and Barriers, [w:] Competencies as a Key to the Development of Poland. Study of Human Capital in Poland 2011, red. J. Górniak, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa, s. 140-175.

Szukalski P. 2015. Dyskryminacja ze względu na wiek jako bariera jakości życia seniorów, [w:] Jakość życia ludzi starych - wybrane problemy, red. A. Janiszewska, "Space - Society - Economy" 2005, nr 14, Department of Population and Services Studies, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 11-23. <https://doi.org/10.18778/1733-3180.14.01>

Turek K., Perek-Białas J. 2013. The Role of Employers Opinions about Skills and Productivity of Older Workers. Example of Poland, "Employee Relations", t. 35, z. 6, s. 648-664.

<https://doi.org/10.1108/ER-04-2013-0039>

Valdes-Prieto S. 2000. The Financial Stability of Notional Account Pensions, "The Scandinavian Journal of Economics", t. 102, nr 3, s. 395-417. <https://doi.org/10.1111/1467-9442.03205>

Wiktorowicz J. 2014. Wydłużenie aktywności zawodowej czy przejście na emeryturę? Studium mikroekonomiczne, "Studia Demograficzne", nr 2 (166), s. 7-36, <http://journals.pan.pl/dlibra/publication/110769/edition/96069/content> (dostęp: 2.11.2017).

Williamson J., Pampel F. 1993. Old-Age Security in Comparative Perspective. Oxford University Press, Oxford, NY.

Wiśniewski M. 2010. Wrażliwość emerytur z I filaru na zmiany demograficzne, [w:] Gospodarka i czynniki demograficzne a system emerytalny, A. Wiktorowicz, B. Wyżnikiewicz, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa-Gdańsk, s. 49-63.

Zweifel P., Felder S., Meiers M. 1999. Ageing of Population and Health Care Expenditure. A Red Herring?, "Health Economics", t. 8, nr 6, s. 485-496. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-1050\(199909\)8:6<485::AID-HEC461>3.0.CO;2-4](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1050(199909)8:6<485::AID-HEC461>3.0.CO;2-4)

Magdalena Lesińska, Kamil Matuszczyk, Maciej Duszczyk, Upolitycznienie starzenia się społeczeństwa – perspektywa polityki (policy) i polityków (politics)

Bączkowski A. 1996. Wystąpienie w dniu 12 kwietnia 1996 r. przed Sejmem RP, <http://orka2.sejm.gov.pl/Debata2.nsf/main/0874F6D8> (dostęp: 17.01.2018).

Beyers J., Kerremans B. 2004. Bureaucrats, Politicians, and Societal Interests. How is European Policy Making Politicized?, "Comparative Political Studies", t. 37, z. 10, s. 1119-1150. <https://doi.org/10.1177/0010414004269828>

CBOS 2013. Sukcesy i porażki drugiego rządu Donalda Tuska, Komunikat z badań, BS/156/2013.

Christiansen T. 1997. Tensions of European Governance. Politicized Bureaucracy and Multiple Accountability in the European Commission. "Journal of European Public Policy", t. 4, z. 1, s. 73-90. <https://doi.org/10.1080/135017697344244>

IV [Czwarta] Rzeczpospolita. Sprawiedliwość dla wszystkich 2005. <http://piotrabinet.pl/pdf/programpis2005.pdf> (dostęp: 29.08.2017).

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności 2013. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa.

Duszczyk M., Matuszczyk K. 2017. Upolitycznienie kwestii demograficznej w mediach, "Studia i Materiały", nr 8, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2015/07/SiM_05.pdf (dostęp: 12.11.2017).

Duszczyk M., Matuszczyk K. 2017. Upolitycznienie kwestii demograficznej w Polsce w opinii decydentów politycznych oraz ekspertów, "Studia i Materiały", nr 7, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2017/03/SiM_08.pdf (dostęp: 12.11.2017).

Fouilleux E., de Maillard J., Smith A. 2005. Technical or Political? The Working Groups of the EU Council of Ministers, "Journal of European Public Policy", t. 12, nr 4, s. 609-623. <https://doi.org/10.1080/13501760500160102>

Karwat M. 2010. Polityczność i upolitycznienie. Metodologiczne ramy analizy, "Studia Politologiczne", t. 17, s. 63-88.

Klementewicz T. 1996. Pojęcie tego, co polityczne Carla Schmitta a współczesne koncepcje polityki, [w:] Carl Schmitti współczesna myśl polityczna, red. R. Skarżyński, Dom Wydawniczy "Elipsa", Warszawa, s. 93-106.

Klimczuk A. 2017. Economic Foundations of Creative Ageing Policy, t. II: Putting Theory into Practice, Palgrave Macmillan, New York. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-53523-8>

Kołodko G. 1994. Strategia dla Polski, Poltext, Warszawa.

KPRM 2013. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Warszawa, "Monitor Polski", 7.08.2013, poz. 640.

Lesińska M., Matuszczyk, K. 2017. Działania polityczne państwa jako reakcja na proces starzejącego się społeczeństwa. Przypadek Francji, "Studia i Materiały" nr 9, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2017/04/SiM_09.pdf (dostęp: 12.11.2017).

MGPIPS 2003a. Program Uporządkowania i Ograniczenia Wydatków Publicznych, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

MGPIPS 2003b. Zielona księga - Raport Racjonalizacji Wydatków Społecznych, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.

Nyce S.A., Schieber S.J. 2011. Ekonomiczne konsekwencje starzenia się społeczeństw, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Pressat R. 2014. Słownik demograficzny, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa.

Rolski M. 2013. Krytyka Planu Balcerowicza w ujęciu Grzegorza Kołodki oraz Tadeusza Kowalika, "Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach", nr 130, s. 88-100.

Rządowy Program Reformy Systemu Ubezpieczeń Społecznych 1996. Sejm RP, druk nr 1465 z dnia 01.08.1996.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (ewentualnie z perspektywą do 2030 r.) 2017. Warszawa, Ministerstwo Rozwoju, https://www.mr.gov.pl/media/36848/SOR_2017_maly_internet_03_2017_aa.pdf (dostęp: 31.10.2017).

Szarfenberg R. 2012. Nauki o i dla polityki publicznej. Podejścia teoretyczno-metodologiczne, <http://rszarf.ips.uw.edu.pl/pdf/npp1.1.pdf> (dostęp: 31.10.2017).

Szatur-Jaworska B. 2016. Polska polityka społeczna wobec starzenia się ludności w latach 1971-2013, Dom Wydawniczy "Elipsa", Warszawa. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323525028.pp.51-58>

Szukalski P. 2007. Publiczne wsparcie dla rodzin z małymi dziećmi we współczesnej Francji, "Prace Instytutu Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Łódzkiego", t. 153, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Szweda-Lewandowska Z. 2016. Zadania państwa i administracji centralnej wobec pokolenia seniorów, [w:] Polityka wobec starości i starzenia się w Polsce w latach 2015-2035. Aspekty teoretyczne i praktyczne, red. P. Błędowski, Z. Szweda-Lewandowska, Wydawnictwo Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Ustawa z dnia 11 maja 2012 o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2012 r., poz.637.

Wilde P. de 2010. How Politicisation Affects European Integration Contesting the EU Budget in the Media and Parliaments of the Netherlands, Denmark and Ireland, "Arena Report", t. 6/10, Centre for European Studies University of Oslo, Oslo.

Magdalena Lesińska, Kamil Matuszczyk, Regionalna polityka demograficzna na przykładzie trzech wybranych województw

Błędowski P. 2016. Samorząd terytorialny i organizacje pozarządowe jako podmioty polityki senioralnej, [w:] Polityka wobec starości i starzenia się w Polsce w latach 2015–2035. Aspekty teoretyczne i praktyczne, red. P. Błędowski, Z. Szweda-Lewandowska, Wydawnictwo Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Dzieciuchowicz J. 2014. Ludność Łodzi. Rozwój i przemiany strukturalne, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Grant J., Hoorens S., Sivadasan S., van het Loo M., DaVanzo J., Hale L., Gibson S., Butz W. 2004. Low Fertility and Population Ageing. Causes, Consequences and Policy Options. RAND Corporation, <https://www.rand.org/pubs/monographs/MG206.readonline.html> (dostęp: 20.10.2017.)

Golinowska S., Bednarski M., Morecka Z. 2013. Polityka społeczna i rynku pracy na zdecentralizowanych szczeblach władzy. Problemy i potrzeba przemyslenia, [w:] Praca i polityka społeczna. Współczesne tendencje i wyzwania, red. B. Balcerzak-Paradowska, Wydawnictwo Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Golinowska S., Kocot E. 2013. Spójność społeczna. Stan i perspektywy rozwoju społecznego kraju w przekrojach regionalnych, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.

Grosse T. 2006. Cele i zasady polityki regionalnej państwa [Ekspertyza dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na temat Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego], Warszawa.

GUS 2014, Prognoza ludności na lata 2014–2050. <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognozaludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r-1,5.html> (dostęp: 22.10.2017).

Gwiazdowski R. 2014. Depopulacja – czas na zmiany na opolskim rynku pracy, Opole, <http://www.ssd.opolskie.pl/data/other/depopulacja - raport final.pdf> (dostęp: 22.10.2017).

Heffner K., Rauziński R. 2012. Region migracyjny, jego cechy i ewolucja w Polsce na przykładzie Śląska Opolskiego, [w:] Krajobrazy migracyjne Polski, red. P. Kaczmarczyk, M. Lesińska, Ośrodek Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Holzer J.Z. 1999. Demografia, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

Jaźwińska E., Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A., Kloc-Nowak W., Kiełkowska M., Drozdowska A. 2016. Starość i migracje w Kluczborku i Końskich – społeczeństwo i instytucje. Raport z badań terenowych Mig/Ageing, „Studia i Materiały” 2016 [wyd. 2015], nr 6, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2016/09/SiM_06_25.08.2016.pdf (dostęp: 17.11.2017).

Jaźwiński I., Bielec J. 2013. Regionalna polityka ludnościowa w świetle wyników badania „Diagnoza społeczna województwa zachodniopomorskiego”, [w:] Polityka rodzinna a polityka rynku pracy w kontekście zmian demograficznych, red. A. Kubów, J. Szczepanik-Sienniak, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.

Jończy R. 2014. Ekonomiczno-społeczne skutki współczesnych migracji w wymiarze regionalnym na przykładzie regionu opolskiego [Ekspertyza Komitetu Badań nad Migracjami PAN], <https://doi.org/10.31338/uw.9788323516194.pp.233-246>

Katsarova I., red. 2008. Regiony wyludniające się. Nowy paradygmat demograficzny i terytorialny. Studium, Parlament Europejski, Bruksela.

Kończak B. 2009. Podmioty lokalnej polityki rodzinnej – podstawy prawno-instytucjonalne. Funkcjonowanie podmiotów polityki rodzinnej w świetle dotychczasowych badań, [w:] Sytuacja rodzin i polityka rodzinna w wymiarze lokalnym, red. B. Balcerzak-Paradowska, Wydawnictwo Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Kupiszewski M., Kupiszewska D. 2013. The ESPON 2013 Programme, DEMIFER Demographic and Migratory Flows Affecting European Regions and Cities, Applied Research 2013/1/3, Applied Research Project 2013/13, Deliverable 5. Reference Scenarios, https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/DEMIFER_Deliverable_D5_final.pdf (dostęp: 24.10.2017).

Okólski M., Fihel A. 2012. Demografia. Współczesne zjawiska i teorie, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.

Pawlak A. 2016. Specjalna Strefa Demograficzna skończyła się fiaskiem?, „Gazeta Wyborcza” Opole, 19.05.2016, <http://opole.wyborcza.pl/opole/1,35114,20098391,specjalna-strefa-demograficzna-skonczyla-sie-fiaskiem.html> (dostęp: 24.10.2017).

Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim. Rodzina – dzieci – praca 2013, Łódź. <http://docplayer.pl/18986636-Plan-przeciwdzialania-depopulacji-w-województwie-lodzkiem-rodzinadzieci-praca.html> (dostęp: 24.10.2017).

Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020 2015, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Łódź.

Pressat R. 2014. Słownik demograficzny, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa.

Rek J. 1995. Elementy polityki demograficznej i społecznej, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków. Rządowa Rada Ludnościowa 2014. Rekomendacje Rządowej Rady Ludnościowej w zakresie polityki ludnościowej Polski, Warszawa.

Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego 2010. Region dla rodziny. Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2014–2020, Szczecin,

http://www.rops.wzp.pl/sites/default/files/files/21427/25056900_1413087224_Region_dla_Rodziny_Sejmik_www.pdf (dostęp: 22.10.2017).

Strategia rozwoju kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo 2012. Załącznik do uchwały nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., Warszawa.

Szukalski P. 2013. Sytuacja demograficzna Łodzi. Porównanie z innymi wielkimi polskimi miastami, [w:] Zarządzanie rozwojem miast o zmniejszającej się liczbie mieszkańców (w kontekście perspektywy finansowej 2014–2020), Kancelaria Senatu, Warszawa, http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/public/k8/agenda/seminaria/2013/130301/zarz_rozw_miast_10122013.pdf (dostęp: 24.10.2017).

Szukalski P. 2014. Przyszłość miast wojewódzkich w świetle prognozy GUS z 2014 r., „Demografia i Gerontologia Społeczna – Biuletyn Informacyjny”, nr 11.

Szukalski P. 2015a. Depopulacja – konsekwencje dla rynku pracy, [w:] „Problemy Społeczne, Polityka Społeczna w Regionie Łódzkim”, z. 15, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Łódź, s. 11–19.

Szukalski P. 2015b, Regionalna polityka senioralna, „Polityka Senioralna” 2015, nr 1, s. 27–29.

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego 2014. Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku. Opolskie dla Rodziny, Opole, <http://dlarodziny.opolskie.pl/wp-content/uploads/2017/10/Program-Opolskie-dla-Rodziny-OST.pdf> (dostęp: 21.10.2017)

Zarząd Województwa Łódzkiego, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 2013. Łódź, http://www.strategia.lodzkie.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=11&Itemid=11 (dostęp: 22.10.2017)

Zarząd Województwa Opolskiego 2012. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r., http://strateg.stat.gov.pl/strategie_pliki/opolskie_2012.pdf (dostęp: 22.10.2017).

Zybała A. 2013. Państwo i społeczeństwo w działaniu. Polityki publiczne wobec potrzeb modernizacji państwa i społeczeństwa, Wydawnictwo Difin, Warszawa.

Agnieszka Radziwinowicz, Rosińska Anna, Lokalna realizacja polityk senioralnych w obszarach partycypacji, integracji i opieki

Baldassar L. 2007. Transnational Families and Aged Care. The Mobility of Care and the Migrancy of Ageing, "Journal of Ethnic and Migration Studies", t. 33, nr 2, s. 275-297, <https://doi.org/10.1080/13691830601154252>

Baldock C. 1999. The Ache of Frequent Farewells, [w:] A Certain Age, Women Growing Older, red. M. Poole, S. Feldman, Allen, Unwin, Sydney, s. 182-192.

Bilecen B., Bargłowski K. 2015. On the Assemblages of Informal and Formal Transnational Social Protection, "Population, Space and Place", t. 21, nr 3, s. 203-214. <https://doi.org/10.1002/psp.1897>

Błądowski P. 2012. Potrzeby opiekuńcze osób starszych, [w:] PolSenior. Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce, red. M. Mossakowska, A. Więcek, P. Błądowski, "Termedia" Wydawnictwo Medyczne, Poznań, s. 449-466.

- Faist T. 2015. Transnational Social Protection. Migrants' Strategies and Patterns of Inequalities, "Population, Space and Place", t. 21, nr 3, s. 193-202, <https://doi.org/10.1002/psp.1903>
- Finch J. 1989. Family Obligations and Social Change. Wiley-Blackwell, Cambridge.
- Fishburne Collier J., Rosaldo M.Z., Yanagisako S. 2007. Czy rodzina istnieje? Nowe ujęcia antropologiczne, [w:] Gender. Perspektywa antropologiczna, t. 1: Organizacja społeczna, red. R.E. Hryciuk, Agnieszka Kościańska, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 60-75.
- Grundy E., Henretta J.C. 2006. Between Elderly Parents and Adult Children. A New Look at the Intergenerational Care Provided by the "Sandwich Generation", "Ageing and Society", t. 26, nr 5, s. 707-722, <https://doi.org/10.1017/S0144686X06004934>
- Höpflinger F. 1991. The Future Of Household And Family Structures In Europe, [w:] Seminar on Present Demographic Trends and Lifestyles in Europe. Proceedings of the Seminar, Council of Europe, Strasbourg, s. 291-339.
- Horowitz A. 1985. Family Caregiving to the Frail Elderly, "Annual Review of Gerontology and Geriatrics", t. 5, s. 194-246.
- Jaźwińska E., Okólski M., red. 2001. Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.
- Jaźwińska E., Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A., Kloc-Nowak W., Kiełkowska M. 2016. Starość i migracje w Kluczborku i Końskich - społeczeństwo i instytucje, "Studia i Materiały", nr 6, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2016/09/SiM_06_25.08.2016.pdf (dostęp: 5.11.2017).
- Kaczmarczyk P., red. 2008. Współczesne migracje zagraniczne Polaków - aspekty regionalne i lokalne, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa.
- Kiełkowska M., Jaźwińska E., Kloc-Nowak W., Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A. 2016. Przepływy opieki między migrantami i ich starzejącymi się rodzicami - metoda badawcza i przykład jej zastosowania, "Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny", t. 3, s. 345-369, http://www.kbnm.pan.pl/images/pdf/SM_PP_NR_3_2016/St.Migrac.-3-16-17-M.Kielkowska-i-in.pdf (dostęp: 26.10.2017).
- Kordasiewicz A. 2016. (U)śługi domowe. Przemiany relacji społecznych w płatnej pracy domowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń.
- Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A., Kloc-Nowak W. 2017. Ethnomoralities of Care in Transnational Families. Care Intentions as a Missing Link between Norms and Arrangements, "Journal of Family Studies", s. 1-18, <https://doi.org/10.1080/13229400.2017.1347516>
- Kotowska I.E., Wóycicka I., red. 2008. Sprawowanie opieki oraz inne uwarunkowania podnoszenia aktywności zawodowej osób w starszym wieku produkcyjnym. Raport z badań, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa, http://www.analizy.mpips.gov.pl/images/stories/publ_i_raporty/sprawowanie_opieki.pdf (dostęp: 26.10.2017).
- Krzyżowski Ł. 2011. Strategie przechodzenia na emeryturę w Polsce po 1989 roku. Oczekiwania społeczne i praktyki kulturowe, "Studia Socjologiczne", t. 2 (201), s. 165-189.

Krzyżowski Ł. 2013. Polscy migranci i ich starzejący się rodzice. Transnarodowy system opieki międzygeneracyjnej, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

Krzyżowski Ł., Mucha J. 2012. Opieka społeczna w migranckich sieciach rodzinnych. Polscy migranci w Islandii i ich starzy rodzice w Polsce, "Kultura i Społeczeństwo", t. 56, nr 1, s. 191-217, <https://doi.org/10.2478/v10276-012-0010-8>

Levitt P., Viterna J., Mueller A., Lloyd C. 2017. Transnational Social Protection. Setting the Agenda, "Oxford Development Studies", t. 45, nr 1, s. 2-19. <https://doi.org/10.1080/13600818.2016.1239702>

Merla L., Baldassar L. 2010. Présentation. Les dynamiques de soin transnationales. Entre émotions et considérations économiques, "Recherches Sociologiques et Anthropologiques", t. 41, nr 1, s. 1-10. <https://doi.org/10.4000/rsa.182>

Perek-Białas J., Raclaw M. 2014. Transformation of Elderly Care in Poland, [w:] The Transformation of Care in European Societies, red. M. León, Palgrave Macmillan, UK, s. 256-275, https://doi.org/10.1057/9781137326515_12

Phillimore J., Humphries R., Klaas F., Knecht M. 2016. Bricolage. Potential as a Conceptual Tool for Understanding Access to Welfare in Superdiverse Neighbourhoods, "IRiS Working Paper Series", nr 14, Institute for Research into Superdiversity, University of Birmingham, Birmingham, <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2016/working-paper-series/IRiS-WP-14-2016UPWEB3.pdf> (dostęp: 26.10.2017).

Saraceno C., Keck W. 2010. Can We Identify Intergenerational Policy Regimes in Europe?, "European Societies", t. 12, nr 5, s. 675-696, <https://doi.org/10.1080/14616696.2010.483006>

Tarkowska E. 2000. Zrozumieć biednego. O dawnej i obecnej biedzie w Polsce, Typografia, Warszawa. Thomas C. 1993. De-Constructing Concepts of Care, "Sociology", t. 27, nr 4, s. 649-669, <https://doi.org/10.1177/0038038593027004006>

Tronto J.C. 1993. Moral Boundaries. A Political Argument for an Ethic of Care, Psychology Press, New York-London.

Weicht B. 2015. The Meaning of Care. The Social Construction of Care for Elderly People, Palgrave Macmillan, Houndsmills, Basingstoke, Hampshire, New York, NY.

Wóycicka I. 2009. Model opieki w Polsce, [w:] Strukturalne i kulturowe uwarunkowania aktywności zawodowej kobiet w Polsce, red. I. Kotowska, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa, s. 99-117.

Rosińska Anna, Ewa Jaźwińska-Motyłska, Marta Kiełkowska, Weronika Kloc-Nowak, Agnieszka Radziwinowicz, **Seniorzy i ich rodziny – migracje i rozwiązania opiekuńcze**

Baldassar L. 2007. Transnational Families and Aged Care. The Mobility of Care and the Migrancy of Ageing, "Journal of Ethnic and Migration Studies", t. 33, nr 2, s. 275-297, <https://doi.org/10.1080/13691830601154252>

Baldock C. 1999. The Ache of Frequent Farewells, [w:] A Certain Age, Women Growing Older, red. M. Poole, S. Feldman, Allen, Unwin, Sydney, s. 182-192.

Bilecen B., Bargłowski K. 2015. On the Assemblages of Informal and Formal Transnational Social Protection, "Population, Space and Place", t. 21, nr 3, s. 203-214. <https://doi.org/10.1002/psp.1897>

Błędowski P. 2012. Potrzeby opiekuńcze osób starszych, [w:] PolSenior. Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce, red. M. Mossakowska, A. Więcek, P. Błędowski, "Termedia" Wydawnictwo Medyczne, Poznań, s. 449-466.

Faist T. 2015. Transnational Social Protection. Migrants' Strategies and Patterns of Inequalities, "Population, Space and Place", t. 21, nr 3, s. 193-202, <https://doi.org/10.1002/psp.1903>

Finch J. 1989. Family Obligations and Social Change. Wiley-Blackwell, Cambridge.

Fishburne Collier J., Rosaldo M.Z., Yanagisako S. 2007. Czy rodzina istnieje? Nowe ujęcia antropologiczne, [w:] Gender. Perspektywa antropologiczna, t. 1: Organizacja społeczna, red. R.E. Hryciuk, Agnieszka Kościańska, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 60-75.

Grundy E., Henretta J.C. 2006. Between Elderly Parents and Adult Children. A New Look at the Intergenerational Care Provided by the "Sandwich Generation", "Ageing and Society", t. 26, nr 5, s. 707-722, <https://doi.org/10.1017/S0144686X06004934>

Höpflinger F. 1991. The Future Of Household And Family Structures In Europe, [w:] Seminar on Present Demographic Trends and Lifestyles in Europe. Proceedings of the Seminar, Council of Europe, Strasbourg, s. 291-339.

Horowitz A. 1985. Family Caregiving to the Frail Elderly, "Annual Review of Gerontology and Geriatrics", t. 5, s. 194-246.

Jaźwińska E., Okólski M., red. 2001. Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

Jaźwińska E., Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A., Kloc-Nowak W., Kiełkowska M. 2016. Starość i migracje w Kluczborku i Końskich - społeczeństwo i instytucje, "Studia i Materiały", nr 6, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, http://migageing.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/36/2016/09/SiM_06_25.08.2016.pdf (dostęp: 5.11.2017).

Kaczmarczyk P., red. 2008. Współczesne migracje zagraniczne Polaków - aspekty regionalne i lokalne, Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski, Warszawa.

Kiełkowska M., Jaźwińska E., Kloc-Nowak W., Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A. 2016. Przepływy opieki między migrantami i ich starzejącymi się rodzicami - metoda badawcza i przykład jej zastosowania, "Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny", t. 3, s. 345-369, http://www.kbnm.pan.pl/images/pdf/SM_PP_NR_3_2016/St.Migrac.-3-16-17-M.Kielkowska-i-in.pdf (dostęp: 26.10.2017).

Kordasiewicz A. 2016. (U)stugi domowe. Przemiany relacji społecznych w płatnej pracy domowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń.

Kordasiewicz A., Radziwinowiczówna A., Kloc-Nowak W. 2017. Ethnomoralities of Care in Transnational Families. Care Intentions as a Missing Link between Norms and Arrangements, "Journal of Family Studies", s. 1-18, <https://doi.org/10.1080/13229400.2017.1347516>

Kotowska I.E., Wóycicka I., red. 2008. Sprawowanie opieki oraz inne uwarunkowania podnoszenia aktywności zawodowej osób w starszym wieku produkcyjnym. Raport z badań, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa,

http://www.analizy.mpips.gov.pl/images/stories/publ_i_raporty/sprawowanie_opieki.pdf (dostęp: 26.10.2017).

Krzyżowski Ł. 2011. Strategie przechodzenia na emeryturę w Polsce po 1989 roku. Oczekiwania społeczne i praktyki kulturowe, "Studia Socjologiczne", t. 2 (201), s. 165-189.

Krzyżowski Ł. 2013. Polscy migranci i ich starzejący się rodzice. Transnarodowy system opieki międzygeneracyjnej, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

Krzyżowski Ł., Mucha J. 2012. Opieka społeczna w migranckich sieciach rodzinnych. Polscy migranci w Islandii i ich starzy rodzice w Polsce, "Kultura i Społeczeństwo", t. 56, nr 1, s. 191-217, <https://doi.org/10.2478/v10276-012-0010-8>

Levitt P., Viterna J., Mueller A., Lloyd C. 2017. Transnational Social Protection. Setting the Agenda, "Oxford Development Studies", t. 45, nr 1, s. 2-19, <https://doi.org/10.1080/13600818.2016.1239702>

Merla L., Baldassar L. 2010. Présentation. Les dynamiques de soin transnationales. Entre émotions et considérations économiques, "Recherches Sociologiques et Anthropologiques", t. 41, nr 1, s. 1-10. <https://doi.org/10.4000/rsa.182>

Perek-Białas J., Raclaw M. 2014. Transformation of Elderly Care in Poland, [w:] The Transformation of Care in European Societies, red. M. León, Palgrave Macmillan, UK, s. 256-275, https://doi.org/10.1057/9781137326515_12

Phillimore J., Humphries R., Klaas F., Knecht M. 2016. Bricolage. Potential as a Conceptual Tool for Understanding Access to Welfare in Superdiverse Neighbourhoods, "IRiS Working Paper Series", nr 14, Institute for Research into Superdiversity, University of Birmingham, Birmingham, <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2016/working-paper-series/IRiS-WP-14-2016UPWEB3.pdf> (dostęp: 26.10.2017).

Saraceno C., Keck W. 2010. Can We Identify Intergenerational Policy Regimes in Europe?, "European Societies", t. 12, nr 5, s. 675-696, <https://doi.org/10.1080/14616696.2010.483006>

Tarkowska E. 2000. Zrozumieć biednego. O dawnej i obecnej biedzie w Polsce, Typografia, Warszawa.

Thomas C. 1993. De-Constructing Concepts of Care, "Sociology", t. 27, nr 4, s. 649-669, <https://doi.org/10.1177/0038038593027004006>

Tronto J.C. 1993. Moral Boundaries. A Political Argument for an Ethic of Care, Psychology Press, New York-London.

Weicht B. 2015. The Meaning of Care. The Social Construction of Care for Elderly People, Palgrave Macmillan, Houndsmills, Basingstoke, Hampshire, New York, NY.

Wóycicka I. 2009. Model opieki w Polsce, [w:] Strukturalne i kulturowe uwarunkowania aktywności zawodowej kobiet w Polsce, red. I. Kotowska, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa, s. 99-117.

Marta Anacka, Przyszłość demograficzna Polski. Dlaczego potrzebne są nam nowe prognozy

Alho J., Spencer B. 2005. Statistical Demography and Forecasting, Springer, New York.

Alkema L., Gerland P., Raftery A., Wilmoth J. 2015. The United Nations Probabilistic Population Projections. An Introduction to Demographic Forecasting with Uncertainty, "Foresight", nr 37, s. 19-24.

Anacka M., Okólski M. 2010. Direct Demographic Consequences of Post-Accession Migration for Poland, [w:] A Continent Moving West? EU Enlargement and Labour Migration from Central and Eastern Europe, red. R. Black, G. Engbersen, M. Okólski, C. Panțiru, Amsterdam University Press, Amsterdam, s. 141-64. <https://doi.org/10.1515/9789048510979-007>

Bijak J. 2005. Bayesian Methods in International Migration Forecasting, "Central European Forum For Migration Research Working Paper", nr 6, http://www.cefmr.pan.pl/docs/cefmr_wp_2005-06.pdf (dostęp: 5.11.2017).

Eberhard P. 2012. Stopień trafności polskich prognoz demograficznych, "Czasopismo Geograficzne", t. 83, z. 1-2, s. 3-28.

Fassmann H., Reeger U. 2012. "Old" Immigration Countries in Europe, [w:] European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, red. M. Okólski, Amsterdam University Press, Amsterdam, s. 65-90. <https://doi.org/10.1515/9789048517275-004>

Fihel A., Anacka M. 2014. Demographic Impact of Recent Outmigration from Poland [referat prezentowany na European Population Conference], Budapeszt, 25-28 czerwca.

Gołata E. 2012. Spis ludności i prawda, "Studia Demograficzne", nr 161, s. 23-55.

Grabowska-Lusińska I., Okólski M. 2009. Emigracja ostatnia?, Wydawnictwo Naukowe "Scholar", Warszawa.

GUS. 2011. Wyniki wstępne Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS. 2014. Prognoza ludności na lata 2014-2050 (opracowana 2014 r.), Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS. 2016a. Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004-2015, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

GUS. 2016b. Prognoza ludności rezydującej na lata 2015-2050, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

Jończy R. 2010. Migracje zagraniczne z obszarów wiejskich województwa opolskiego po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Wybrane aspekty ekonomiczne i demograficzne, Instytut Śląski, Opole--Wrocław.

Kaa D. van de 1999. Europe and its Population. The Long View, [w:] European Populations. Unity in Diversity, red. D. van de Kaa, H. Leridon, G. Gesano, M. Okólski, Springer, Netherlands, s. 1-49. https://doi.org/10.1007/978-94-010-9022-3_1

KC S., Lutz W. 2014. The Human Core of the Shared Socioeconomic Pathways. Population Scenarios by Age, Sex and Level of Education for All Countries to 2100, "Global Environmental Change", t. 42, nr 1, s. 181-192. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2014.06.004>

Keilman N., Pham D.Q., Hetland A. 2002. Why Population Forecasts Should Be Probabilistic - illustrated by the Case of Norway, "Demographic Research", t. 6, s. 409-454. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2002.6.15>

Keyfitz N. 1972. On Future Population, "Journal of the American Statistical Association", t. 67, nr 338, s. 347-363. <https://doi.org/10.1080/01621459.1972.10482386>

Kędelski M. 1990. Fikcja demograficzna w Polsce i RFN (Ze studiów nad migracjami zagranicznymi, "Studia Demograficzne", nr 99, s. 21-55.

Lutz W., Butz W., KC S. 2014. World Population and Human Capital in the twenty-First Century, "Popnet. Population Network Newsletter" [International Institute for Applied Systems Analysis, Laxenburg], nr 46, s. 1-3. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198703167.001.0001>

Lutz W., Sanderson W.S. Scherbov S. 1998. Expert-Based Probabilistic Population Projections, "Population and Development Review", t. 24, s. 139-155. <https://doi.org/10.2307/2808054>

Oeppen J., Vaupel J. 2002. Broken limits to life expectancy, "Science", t. 296, nr 5570, s. 1029-1031. <https://doi.org/10.1126/science.1069675>

Okólski M, red. 2012. European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, Amsterdam University Press, Amsterdam. <https://doi.org/10.1515/9789048517275>

Sakson B. 2002. Wpływ "niewidzialnych" migracji zagranicznych lat osiemdziesiątych na struktury demograficzne Polski, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa.

Scherbov S., Mamolo M., Lutz W. 2008. Probabilistic Population Projections for the 27 EU Member States Based on Eurostat Assumptions, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien.

Sevcikova H., Raftery A., Gerland P. 2013. Bayesian Probabilistic Population Projections. Do It Yourself, Joint Eurostat/UNECE Work Session on Demographic Projections, Roma, Italia, <http://paa2014.princeton.edu/papers/141301> (dostęp: 5.11.2017).

Stoła D. 2010. Kraj bez wyjścia? Migracje z Polski 1949-1989, Instytut Pamięi Narodowej-Institut Studiów Politycznych PAN, Warszawa.

Śleszyński P. 2011. Oszacowanie rzeczywistej liczby ludności gmin województwa mazowieckiego z wykorzystaniem danych ZUS, "Studia Demograficzne", nr 160, s. 35-57.

Śleszyński P. 2015. Komentarz do wyników GUS na temat ludności rezydującej, "Biuletyn Migracyjny", nr 52 [Dodatek specjalny], s. 2-4.

United Nations 2015. World Population Prospects. Methodology of the United Nations Population Estimates and Projections. 2015 Revision, United Nations, New York.

Wiśniowski, A., Bijak J., Kupiszewski M., Kupiszewska, D. 2012. An Uncertain Future of Immigration in Europe, [w:] European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, red. M. Okólski, Amsterdam University Press, Amsterdam, s. 211-232. <https://doi.org/10.1515/9789048517275-010>

Marta Anacka, Anna Janicka, Starzenie się populacji w warunkach dopełniającego się przejścia migracyjnego

Andersson G. 2004. Childbearing after Migration. Fertility Patterns of Foreign-Born Women in Sweden, "International Migration Review", t. 38, nr 2, s. 747-774. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2004.tb00216.x>

- Arellano M., Bond S. 1991. Some Tests of Specification For Panel Data. Monte Carlo Evidence and An Application To Employment Equations, "Review of Economic Studies", t. 58, nr 2, s. 277-297. <https://doi.org/10.2307/2297968>
- Chesnais J.-C. 1986. La transition démographique. Étapes, formes. Implications économiques, Presses Universitaires de France, Paris.
- Cunningham S.A., Ruben J.D., Narayan K.V. 2008. Health of Foreign-Born People in The United States. A Review, "Health and Place", t. 14, z. 4, s. 623-635. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2007.12.002>
- Fassmann H, Reeger U. 2012. "Old" immigration countries in Europe, [w:] European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, red. M. Okólski, Amsterdam University Press, Amsterdam, s. 65-90. <https://doi.org/10.1515/9789048517275-004>
- Kulu H., González-Ferrer A. 2014. Family Dynamics among Immigrants and Their Descendants in Europe. Current Research and Opportunities, "European Journal of Population", t. 30, nr 4, s. 411-435. <https://doi.org/10.1007/s10680-014-9322-0>
- Lassetter J.H., Callister L.C. 2009. The Impact of Migration on the Health of Voluntary Migrants in Western Societies. A Review of the Literature, "Journal of Transcultural Nursing", t. 20, z. 1, s. 93-104. <https://doi.org/10.1177/1043659608325841>
- Lee E. 1966. A Theory of Migration, "Demography", t. 3, nr 1, s. 47-57. <https://doi.org/10.2307/2060063>
- Massey D., Arango J., Hugo G., Kouaouci A., Pellegrino A., Taylor J.E. 1993. Theories of International Migration. A Review and Appraisal, "Population and Development Review", t. 19, nr 3, s. 431-466. <https://doi.org/10.2307/2938462>
- Milewski N. 2010. Immigrant Fertility in West Germany. Is There a Socialization Effect in Transitions to Second and Third Births?, "European Journal of Population/Revue Européenne de Démographie", t. 26, nr 3, s. 297-323. <https://doi.org/10.1007/s10680-010-9211-0>
- Mussino E., Strozza S. 2012. The Fertility of Immigrants after Arrival. The Italian Case, "Demographic Research", t. 26, s. 99-130. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2012.26.4>
- Okólski M., red. 2012. European Immigrations. Trends, Structures and Policy Implications, Amsterdam University Press, Amsterdam. <https://doi.org/10.1515/9789048517275>

Anna Janicka, Paweł Kaczmarczyk, Wybrane problemy rynku pracy starego społeczeństwa w przyszłości

- Algan Y., Dustmann C., Glitz A., Manning A. 2010. The Economic Situation of First and Second-Generation Immigrants in France, Germany and The United Kingdom, "The Economic Journal", t. 120, nr 542, F4-F30. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2009.02338.x>
- Bijak J., Kupiszewska D., Kupiszewski M., Saczuk K., Kicingier A. 2007. Population and Labour Force Projections for 27 European Countries, 2002-052. Impact of International Migration on Population Ageing "European Journal of Population", t. 23, z. 1, s. 1-31, <https://doi.org/10.1007/s10680-006-9110-6>

Burniaux J. M., Duval R., Jaumotte F. 2003, Coping with Ageing. A Dynamic Approach to Quantify The Impact of Alternative Policy Options on Future Labour Supply in OECD Countries, "OECD Economic Department Working Papers", nr 371, Paris,

Carone G. 2005. Long-Term Labour Force Projections For The EU25 Member States. A Set Of Data For Assessing The Impact Of Ageing, "European Economy, Economic Papers" [Directorate General Economic and Financial Affairs, European Commission], nr 235, Brussels, <https://doi.org/10.2139/ssrn.871086>

Euwals R., Knoef M., Vuuren van D. 2011. The Trend in Female Labour Force Participation. What Can Be Expected for the Future?, "Empirical Economics", t. 40, nr 3, s. 729-753. <https://doi.org/10.1007/s00181-010-0364-9>

Fujisawa R., Colombo F. 2009. The Long-Term Care Workforce. Overview and Strategies to Adapt Supply to a Growing Demand, "OECD Health Working Papers", nr 44,

Heath A.F., Rothon C., Kilpi E. 2008. The Second Generation in Western Europe. Education, Unemployment, and Occupational Attainment, "Annual Review of Sociology", t. 34, s. 211-235. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.34.040507.134728>

Kiełczewska A., Lewandowski P. 2017. Starzenie się ludności a podaż pracy w Polsce w horyzoncie roku 2050, [w:] Starzenie się ludności, rynek pracy i finanse, red. P. Lewandowski, J. Rutkowski, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa, s. 11–16, <http://ibs.org.pl/app/uploads/2017/03/Starzenie-si%C4%99-ludno%C5%9Bci-rynek-pracy-i-finance-publiczne-w-Polsce.pdf> (dostęp: 6.11.2017).

Klimek D. 2016. Znaczenie migracji zarobkowej z Ukrainy dla gospodarki, przedsiębiorców i rynku pracy w Polsce, „Zeszyty Naukowe Uczelni Vistula”, t. 47, nr 2, s. 60–74.

European Commission 2012. The 2012 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the 27 EU Member States (2010–2060), „European Economy” nr 2, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).

European Commission 2015. The 2015 Ageing Report. Economic and budgetary projections for the 28 EU Member States (2013–2060), „European Economy”, nr 3, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2015/pdf/ee3_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).

Kotowska I.E. 2008. Zmiany aktywności zawodowej a proces starzenia się ludności, [w:] Pomyślne starzenie się w perspektywie nauk o pracy i polityce społecznej, red. J. Kowaleski P. Szukalski, Zakład Demografii i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 13–32.

Kotowska I.E., Matysiak A., Mynarska M., red. 2016. Od opuszczenia domu rodzinnego do przejścia na emeryturę. Życie Polaków w świetle badania ankietowego „Generacje i rodziny”, Instytut Statystyki i Demografii, Kolegium Analiz Ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa, http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/ISiD/projekty/ggs-pl/Documents/broszura_fin_20161205.pdf (dostęp: 7.11.2017).

Kotowska I.E., Sztanderska U., Wóycicka I., red. 2007. Aktywność zawodowa i edukacyjna a obowiązki rodzinne w Polsce w świetle badań empirycznych, Wydawnictwo „Scholar”, Warszawa.

Kotowska I.E., Wóycicka I., red. 2008 Sprawowanie opieki oraz inne uwarunkowania podnoszenia aktywności zawodowej osób w starszym wieku produkcyjnym. Raport z badań, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa
http://www.analizy.mpips.gov.pl/images/stories/publ_i_raporty/sprawowanie_opieki.pdf (dostęp: 7.11.2017).

Latulippe D. 1996. Effective Retirement Age and Duration of Retirement in the Industrial Countries between 1950 and 1990, „Issues in Social Protection. Discussion Paper”, nr 2, International Labour Organization, Geneva http://staging.ilo.org/public/libdoc/ilo/1996/96B09_346_engl.pdf (dostęp: 7.11.2017).

Phalet K., Swyngedouw M. 2003. Measuring Immigrant Integration. The Case of Belgium, „Studi Emigrazione/Migration Studies” 2003, t. 40, z. 152, s. 773–803.

Sriskandarajah D., Cooley L., Kornblatt T. 2007. Britain’s Immigrants. An Economic Profile, [Raport], Institute for Public Policy Research, [London] https://www.ippr.org/files/images/media/files/publication/2011/05/britains_migrants_1598.pdf (dostęp: 7.11.2017).

Żylicz A. 2008. Pracownicy cudzoziemscy na polskim rynku pracy. Komplementarni czy substytucyjni?, [w:] Czy polska gospodarka potrzebuje cudzoziemców?, red. I. Grabowska-Lusińska, A. Żylicz, Ośrodek Badań nad Migracjami Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Paweł Kaczmarczyk, Małgorzata Wrotek, Determinanty popytu i wydatków publicznych na opiekę długoterminową – doświadczenia Polski na tle Europy

Bakx P. 2010. Determinants of Long-Term Care Use, Erasmus University Rotterdam, Rotterdam.

Barr N. 2009. Long-Term Care. A Suitable Case for Social Insurance, "Social Policy and Administration", t. 44, z. 4, s. 359-374. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2010.00718.x>

Batljan I. 2007. Demographics and Future Needs for Public Long-Term Care and Services among the Elderly in Sweden - The Need for Planning, "Stockholm Studies in Social Work", nr 24, Department of Social Work, Stockholm University, Stockholm.

Chen Y.-M., Thompson E.A. 2010, Understanding Factors That Influence Success of Home and Community-Based Services in Keeping Older Adults in Community Settings, "Journal of Aging and Health", t. 22, z. 3, s. 267-291. <https://doi.org/10.1177/0898264309356593>

Connolly S., O'Reilly D. 2009, Variation in Care Home Admission Across Areas of Northern Ireland, "Age and Ageing", t. 38, z. 4, s. 461-465. <https://doi.org/10.1093/ageing/afp070>

Coughlin T.A., McBride T., Perozek D., Liu K. 1992, Home Care for the Disabled Elderly. Predictors and Expected Costs, "Health Services Research", t. 27, z 4, s. 453-479.

European Commission 2015. The 2015 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the 27 EU Member States (2013-2060), "European Economy", nr 3, Brussels, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2015/pdf/ee3_en.pdf (dostęp: 2.11.2017).

Freedman V.A. 1996. Family Structure and the Risk of Nursing Home Admission, "Journal of Gerontology. Social Sciences", t. 51B, z. 2, s. 61-69. <https://doi.org/10.1093/geronb/51B.2.S61>

Fries J.F. 2003. Measuring and Monitoring Success in Compressing Morbidity, "Annals of Internal Medicine" t. 139, z. 5 (część 2), s. 455-459. https://doi.org/10.7326/0003-4819-139-5_Part_2-200309021-00015

Garber A.M., MaCurdy T. 1989. Predicting Nursing Home Utilization among the High Risk Elderly, "Working Paper NBER" nr 2843, February, National Bureau of Economic Research, Cambridge, <http://www.nber.org/papers/w2843.pdf> (dostęp: 12.11.2017). <https://doi.org/10.3386/w2843>

Grundy E., Jitlal M. 2007. Socio-Demographic Variations in Moves to Institutional Care 1991-2001. A Record Linkage Study From England Wales, "Age and Ageing", t. 36, z. 4, s. 424-430. <https://doi.org/10.1093/ageing/afm067>

Gruneir A., Bronskill S.E., Poss J.W. 2011. Health System Use by Frail Ontario Seniors, [w:] Older Women, Institute for Clinical Evaluative Sciences, Toronto, s. 29-46.

Hirdes J.P., Mitchell L., Maxwell C.J., White N. 2011. Beyond the "Iron Lungs of Gerontology". Using Evidence to Shape the Future of Nursing Homes in Canada, "Canadian Journal on Aging", t. 30, nr 3, s. 371-390. <https://doi.org/10.1017/S0714980811000304>

Jackson W.A. 1998. The Political Economy of Population Ageing, Edward Elgar Publishing, Cheltenham-Northampton.

Jurek Ł. 2007. Moral hazard w zakładach opieki długoterminowej, Akademia Ekonomiczna im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław.

Kim H., Lim W. 2012. Formal Long-Term Care Subsidies, Informal Care, and Medical Expenditures, Department of Economics, Columbia University, New York, s. 1-74, http://www.columbia.edu/~hk2405/ltc_for_publication_v04.pdf (dostęp: 7.11.2017).

Kitagawa E.M., Hauser P.M. 1973. Differential Mortality in the United States. A Study in Socio-Economic Epidemiology, Harvard University Press, Cambridge, MA. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674188471>

Łuczak P., Orczyk J. 2012. Ekonomiczne przesłanki zmian w formach solidarności międzypokoleniowej. Casus opieki długoterminowej w Polsce, "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny", t. 74, z. 3, s. 203-216. <https://doi.org/10.14746/rpeis.2012.74.3.13>

Mor V., Wilcox V., Rakowski W., Hiris J. 1994. Functional Transitions among the Elderly. Patterns, Predictors, and Related Hospital Use, "American Journal of Public Health", t. 84, z. 8, s. 1274-1280. <https://doi.org/10.2105/AJPH.84.8.1274>

Meijer C. de 2012. Studies of Health and Long-Term Care Expenditure Growth in Aging Populations, Erasmus University Rotterdam, Rotterdam.

Meijer C. de, Koopmanschap M., Bagod'Uva T., Doorslaer E. van 2009, Time To Drop - Time-To-Death? - Unravelling The Determinants of LTC Spending In the Netherlands, "Health Econometrics and Data Group Working Paper", nr 33, Department of Economics and Related Studies, University of York, York, https://www.york.ac.uk/media/economics/documents/herc/wp/09_33.pdf (dostęp: 7.11.2017).

Nihtilä E.K., Martikainen P.T., Koskinen S.V., Reunanen A.R., Noro A.M., Häkkinen U.T. 2007. Chronic Conditions and the Risk of Long-Term Institutionalization among Older People, "European Journal of Public Health", t. 18, nr 1, s. 77-84. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckm025>

OECD 2006. Projecting OECD Health and Long-Term Care Expenditures. What Are the Main Drivers?, "OECD Economics Department Working Papers", nr 477, Organisation for Economic Co-operation and Development Publishing, Paris

OECD 2013. Public Spending on Health and Long-Term Care. A New Set of Projections. A Going for Growth Report, "OECD Economic Policy Paper", nr 6, Organisation for Economic Co-operation and Development Publishing, Paris, <https://www.oecd.org/eco/growth/Health%20FINAL.pdf> (dostęp: 7.11.2017).

OECD 2015. OECD Health Statistics, Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris, [dostęp do bazy:] http://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=HEALTH_STAT (dostęp: 7.11.2017).

Olivares-Tirado P., Tamiya N., Kashiwagi, Kashiwagi M.K. 2011. Predictors of the Highest Long-Term Care Expenditures in Japan, "BioMedical Central Health Services Research", t. 11, <https://doi.org/10.1186/1472-6963-11-103>

Portrait F., Lindeboom M., Deeg D. 2000. The Use Of Long-Term Care Services by the Dutch Elderly, "Health Economics", t. 9, z. 6, s. 513-531. [https://doi.org/10.1002/1099-1050\(200009\)9:6<513::AID-HEC534>3.0.CO;2-R](https://doi.org/10.1002/1099-1050(200009)9:6<513::AID-HEC534>3.0.CO;2-R)

Schulz E., Leidl R., König H.H. 2004. The Impact of Ageing on Hospital Care and Long-Term Care - The Example of Germany, "Health Policy", t. 67, nr 1, s. 57-74. [https://doi.org/10.1016/S0168-8510\(03\)00083-6](https://doi.org/10.1016/S0168-8510(03)00083-6)

Schulz E., Use of Health and Nursing Care by the Elderly, "ENEPRI Research Report", nr 2, 2004, European Network of Economic Policy Research Institutes, Brussels, <http://aei.pitt.edu/9515/2/9515.pdf> (dostęp: 7.11.2017).

Tennstedt S.L., Crawford S.L., McKinlay J.B. 1993. Is Family Care on the Decline? A Longitudinal Investigation of the Substitution of Formal Long-Term Care Services for Informal Care, "The Milbank Quarterly", t. 71, nr 4, s. 601-624. <https://doi.org/10.2307/3350421>

Valkonen T. 1989. Adult Mortality and Level of Education. A Comparison of Six Countries, [w:] Health Inequalities in European Countries, red. J. Fox, Gower Publishing, Aldershot, s. 142-162.

Weissert W.G. 1985. Seven Reasons Why It Is So Difficult to Make Community-Based Long-Term Care Cost-Effective, "Health Services Research", t. 20, nr 4, s. 423-433, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1068892/pdf/hsresearch00510-0042.pdf> (dostęp: 7.11.2017).

Wieczorowska-Tobis K. 2011. Specyfika pacjenta starszego, [w:] Fizjoterapia w geriatrici, red. K. Wieczorowska-Tobis, T. Kostka, A.M. Borowicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, s. 18-27.

Wong A., Elderkamp-de Groot R., Polder J., Exel J. 2010. Predictors of Long-Term Care Utilization by Dutch Hospital Patients aged 65+, "BioMedical Central Health Services Research" 2010, t. 10, <https://doi.org/10.1186/1472-6963-10-110>

Yoo B.-K., Bhattacharya J., McDonald K. M., Garber A.M. 2004. Impacts of Informal Caregiver Availability on Long Term Care Expenditures in OECD Countries, "Health Services Research" 2004, t. 39, z. 6 (cz. 2), s. 1971-1995. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6773.2004.00328.x>